

TITOVA ŠTAFETA

V zgodnjih jutranjih urah je v soboto 24. 3. 1979 krenila z vlakom skupina kranjskih srednješolcev in mladih delavcev skupaj s pionirji, mladinci, taborniki iz vseh gorenjskih občin na Ravne na Koroškem. Iz tega kraja je namreč letos krenila na svojo pot po Jugoslaviji zvezna štafeta. V mladi in veseli družbi je bilo tudi sto enajst Savčanov, ki smo hoteli prisostvovati temu svečanemu trenutku.

Vlak je potegnil in za nami je ostajal Kranj, zavil v jutranjo meglico, ki ni obetala posebno lepega vremena, toda bolj ko smo se oddaljevali od Gorenjske, lepše vreme je bilo. Ozirali smo se v prebujajočo naravo in si s pesmijo preganjali dolgčas. Večina izmed nas se je prvič srečala s pokrajino, skozi katero smo se vozili, in zato smo jo opazovali še z večjim zanimanjem.

Vlak se je ustavil in napis na železniški postaji nam je povedal, da smo na Ravnah. Tu sta nas pričakala pihalna godba ravenjskih železarjev in slavnostno vzdušje. Po praznično okrašenih ulicah smo jo mahnili na mestni stadion, kjer je bilo že vse pripravljeno za slavnostni dogodek. Priključili smo se živopisani množici mladih in starih in ob lepem, sončnem, toda vetrovnem vremenu prisluhnili kulturnemu in glasbenemu programu, ki so ga pripravili za to priložnost. Zastave, živobarvni plakati, transparenti, ljudje v narodnih nošah, nageljni za klobuki, pionirji v modrih kapicah in rdečih rutkah, vojaki, mladina, vse se je zgrnilo na en sam prostor in nestrpno pričakovalo trenutek, zaradi katerega so prepotovali nekaj sto kilometrov poti. Zaslišali so se vzkliki in završalo je med množico, kajti na

stadion je mlada Ravenčanka prinesla štafetno palico. Fotografski aparati, filmske kamere so v svoj objektiv lovile presrečno in nasmejano sedemajstletno gimnazijko, ki verjetno teh trenutkov ne bo nikoli pozabila. Ko je zvezna štafeta prispela na tribuno, je spregovoril predsednik slovenske mladine, Boris Bavdek in na kratko opisal prehojeno pot mladinskega delovanja vse od njenega revolucionarnega gibanja izpred 60 let pa do danes. Nato so prebrali pozdravno pismo tov. Titu, v katerem so zapisane najboljše želje ob njegovem 87. rojstnem dnevu ter zahvala za ves trud, ki ga je vložil v graditev našega samoupravnega sistema. V pismu smo mu obljubili, da bomo njegovo zaupanje opravičili. Nato je zvezna štafeta začela po ulicah Raven svojo nekaj tisoč kilometrov dolgo pot, ki jo bo vodila skozi mesta, vasi, zaselke, gozdove in livade, po kopnem in po morju, po vsej Jugoslaviji. Tisoče mladih rok jo bo nosilo na njeni poti k tovarišu Titu.

Na svoji poti po Jugoslaviji se je zvezna štafeta z najtoplejšimi pozdravi in željami tov. Titu ustavila tudi v Kranju in sicer v torek, 27. 3. 1979. Na Trgu revolucije se je kljub deževnemu vremenu zbrala množica mladih, da bi pozdravila zvezno štafeto.

Po kulturnem programu, ki so ga ob sprejemu štafete pripravili mladi Kranjčani, je prispel s štafetno palico na oder v brigadirski uniformi Mile Milošević. Pozdravno pismo je prebral podpredsednik konference mladih delavcev in v njem izrazil najlepše želje Kranjčanov za Titov 87. rojstni dan.

Kljub slabemu vremenu smo štafeto toplo sprejeli in pozdravili ter jo spremili na dolgo pot po Jugoslaviji, ki bo trajala vse do 24. maja, ko jo bodo mladi izročili tovarišu Titu.

Jože Vratarič

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA DELOVNE SKUPNOSTI

Delavski svet delovne skupnosti je imel v prvih dneh marca daljšo sejo, na kateri sta bili uvrščeni naslednji dve važnejši točki dnevnega reda:

1. Vzporedno z gospodarskim načrtom za leto 1979 oz. kot njegov sestavni del je bil v delovni skupnosti skupnih sektorjev, službah TAP, Izobraževalnem centru in delovni organizaciji Sava Commerce na nov način izdelan program dela. Delavski svet delovne skupnosti ga je obravnaval pred obravnavo na sejah delavskih svetov tozdom, ko bodo zbrane pripombe vseh temeljnih organizacij, se bo seznanil tudi z njihovimi ocenami in tako usklajen program bo predložen v sprejem zborom delavcev v tozdi in delovni skupnosti.

Program delovne skupnosti skupnih sektorjev zajema 75 organizacijsko-poslovnih ciljev, to je ključnih sklepov delovnih nalog, ki imajo takšen pomen, da je njihovo izvrševanje potrebno širše strokovno in samoupravno spremljati v delovni skupnosti in v tozdu, za katerega bo delo opravljeno. Program zato zajema rok

izvršitve in tozdu, na katerega se dejavnost nanaša.

2. Delavski svet je obravnaval zahtevke štirih delavcev skladišča surovin, ki jim je disciplinska komisija izrekla ukrep prenehanje delovnega razmerja. Njihovi prekrški so bili:

vinjenost, neopravičeno odklanjanje dela, malomarnost pri delu, predčasno zapuščanje dela ter neprimeren odnos do predpostavljanih. Pri temeljiti obravnavi teh prekrškov, pri kateri so poleg članov DS sodelovali tudi predstavniki osnovne organizacije sindikata, socialna delavka, tajnik disciplinske komisije in vodja skladišča, je bilo, kot verjetno že večkrat doslej, ugotovljeno, da samo kaznovanje, čeprav se mu ne moremo izogniti, ni edina pot k boljši disciplini. Mnenje večine prisotnih je bilo, da je delavcem, ki so nagnjeni k alkoholu, potrebno pomagati. Takim delavcem je potrebno tudi preprečiti, da bi prišli v stik za alkoholom na delovnem mestu. Kadar kažejo pripravljenost za zdravljenje, jim je pred izrekom najstrožje kazni, zdravljenje po-

trebno omogočiti. Razumljivo je, da popustljivost ne more biti trajna, znano je tudi, da odvisnost od alkohola ni možno preprečiti brez izredne pripravljenosti in volje za sodelovanje prizadetega. Eden od ukrepov, ki ga je sprejel delavski svet je bil za to, naj oddelek za zavarovanje z ustreznimi kontrolo prepreči, da bi tuji vozniki prinašali alkoholno pijačo v delovno organizacijo. Nadaljna ugotovitev delavskega sveta je bila, da se za delavce, ki so »različno pripravljeni za delo« povsod tam, kjer je to možno, uvede nagrajevanje po delu, opredelijo

delovni postopki oz. opravila za posamezno delovno nalogo in opredeli delitev dela in odgovornost med delovnimi enotami, posebno še tam, kjer se podobna dejavnost opravlja v različnih organizacijskih enotah kot je primer sektor storitvenih dejavnosti tozdu Vzdrževanje, vzdrževanje TAP. Ugotovljeno je bilo, da so naprave pri doziranju saj slabo vzdrževane, in je pri sedanjem stanju v veliki meri odvisno od delavca, ki nadzoruje doziranje, ali bo preprečil spust saj v energetske kanal.

M. M.

ZASEDANJE ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE

Kranj, 5. aprila – Vsi trije zbori občinske skupščine se bodo v sredo, 11. aprila, ločeno sestali. Zbori bodo med drugim razpravljali o osnutku družbenega dogovora o informiranju v občini Kranj in o predlogu odloka o organizaciji štabov in enot civilne zaščite v kranjski občini. Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa bosta spregovorila tudi o predlogu družbenega dogovora o racionalizaciji stanovanjske graditve v SR Sloveniji.

Ustrezno informiranje je eden temeljnih pogojev za uspešno delovanje delegatskega sistema. V kranjski občini le deloma uresničujemo to pomembno nalogo. V okviru gradiva za delegate pripravljajo povzetek gradiv. S tem uresničujemo težnjo po manj obsežnih gradivih. Vloga širšega obveščanja občanov o dogovarjanju v občinski skupščini pa je prevzelo glasilo Glas, ki v rubrikah »Dogovorimo se« in »Dogovorili smo se« obravnava gradivo za zbor občinske skupščine. Izvršni svet je analiziral sedanje stanje in na osnovi tega pripravil predlog

ukrepov, ki so zajeti v osnutku družbenega dogovora o informiranju in o katerem bodo razpravljali zbori občinske skupščine. Najpomembnejše naloge so organiziranje informativne službe, povezava le-te z viri informiranja v občini ter vključitev občinskega sistema informiranja v republiški in zvezni sistem.

Ustrezne službe že pripravljajo skrajšane informacije za delegatsko odločanje, vendar bo ta gradiva potrebno objavljati v posebnem delegatskem informatorju ali pa v že obstoječih sredstvih obveščanja. V prihodnje bo treba posvetiti veliko pozornost oblikovanju mreže informatorjev v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih. Izvršni svet predlaga, da bi, v kolikor obstojijo skupni interesi v gorenjski regiji, ustanovili lokalno radijsko postajo. Za zadovoljitev teh nalog družbeni dogovor predlaga ustanovitev službe informiranja in dokumentacijskega centra. Skupščina občine bo o dokončnem sprejemu predlaganih ukrepov in pristopu k družbenemu dogovoru sklepala po obravnavi pripomb in predlogov, ki bodo zbrani do konca aprila 1979.

OSNUTEK ODLOKA O USTANAVLJANJU IN ORGANIZACIJI ENOT IN ŠTABOV CIVILNE ZAŠČITE

Osnutek odloka pojasnjuje pomen civilne zaščite, njen obseg ter kdo se vključuje vanjo. Zavezuje vse dejavnike, ki so posebnega pomena za civilno zaščito, zlasti društva, družbene organizacije in organizacije združenega dela, da se vključujejo v priprave in delovanje v civilni zaščiti.

Osnutek določa tudi vrste enot glede na njihove naloge

in organe v občini, krajevni skupnosti, temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, državnih organih, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter kakšne na podlagi sklepa izvršnega sveta. Osnutek vsebuje tudi določbe o ustanovitvi in imenovanju štabov za civilno zaščito, ter njihove posamezne naloge.

RACIONALIZACIJA STANOVANJSKE GRADITVE V SR SLOVENIJI

Vsi trije zbori bodo razpravljali tudi o predlogu družbenega dogovora o racionalizaciji stanovanjske graditve v naši republiki. Namen dogovora je, da bi na najbolj ugoden način zagotovili uresničitev srednjeročnih načrtov stanovanjske graditve in postopno izboljšali pogoje gospodarjenja v stanovanjskem gospodarstvu ter povečali obseg gradnje stanovanj. Družbeni dogovor vklju-

čuje tudi bolj smotern in učinkovit družbeni nadzor, ki naj bi privedel do zmanjšanja stroškov gradnje.

Racionalizacija mora biti celovita. Dogovor jasno določa načela in naloge, ekonomska razmerja med dejavniki, sistem in organizacijo dogovarjanja ter neposredne obveznosti udeležencev.

V. D.

MLADI MED SEBOJ

Novoizvoljeni svet konference ZSMS Sava Kranj je imel v torek, 27. 3. 1979, v prostorih nove upravne stavbe svojo prvo sejo. Mladi so se seje sveta udeležili dokaj številno. Prva seja je bila namenjena pravzaprav medsebojnemu spoznavanju članov sveta in seznanjanju z novim načinom dela. V svojem uvodnem govoru je tov. Lončarjeva, predsednica savske mladine, poudarila, da se želi s člani sveta spoznati preko konkretnega dela v mladinski organizaciji in da bo zahtevala od vsakega posameznika odgovornost za delo, ki mu je bilo zaupano. Novoizvoljeni člani sveta se morajo namreč zavedati svoje funkcije in dela, ki ga le-ta prinaša in so za svoje delo odgovorni pred svetom konference in osnovnimi organizacijami, ki so jih v svet predlagale, oziroma izvolile. Člane predsedstva je opozorila, da se morajo sej, na katere so vabljeni, obvezno udeleževati, oziroma da morajo poslati na sejo svojega namestnika, kajti le tako bo mogoč reden in hiter pretok informacij. Ravno tako je bila mnenja, da so predsedniki osnovnih organizacij odgovorni za pretok informacij na relaciji osnovne organizacije – svet konference – občila javnega obveščanja. Le tako bodo informacije celovite in uporabne in bodo našle svoje mesto med vsemi zaposlenimi, kar je tudi cilj mladinske organizacije, ne pa zapiranje v svojo središče. V svoje delovanje je treba pritegniti čim širši krog mladih in se o nekaterih akcijah, ki jih mislijo mladi izvesti v osnovnih organizacijah, posvetovati s predsednikom mladine, da ne bi prihajalo do istočasnih akcij in bi izpeljava ene akcije ovirala drugo, na obe pa bi bil slabši odziv, kot bi

sicer lahko bil. Velik pou-darek je tov. Lončarjeva dala informiranju, kajti v tajništvo DPO pride vse premalo poročil mladih o njihovem delu v osnovnih organizacijah. Ena izmed oblik ugotavljanja aktivnosti osnovne organizacije so prav gotovo poročila in zapisniki. Akcije morajo imeti svoj odmev tudi v tovarniškem glasilu, ravno tako je treba prikazati delovnemu kolektivu delo mladinske organizacije. Dotaknila se je tudi dela novoizvoljenih komisij in poudarila, da naj delajo čimbolj samostojno, strokovneje kot do sedaj in predvsem naj bodo aktivne.

V nadaljevanju seje so predsedniki posameznih komisij predložili sestavo posameznih komisij, ki jih je svet potrdil. Zaradi zelo kratkega roka in zahtevnosti akcijskega dela komisij, le-te še niso imele pripravljenih programov dela in jih bo svet obravnaval in sprejel na prihodnji seji. Predsednike in člane komisij bomo v časopisu Sava predstavili v sliki in besedi postopoma.

Zaradi zvišanja življenjskih stroškov in s tem tudi stroškov delovanja mladinske organizacije, pa tudi zaradi sorazmerno majhne dotacije podjetja mladinski organizaciji zaradi premajhnega zneska sklada skupne porabe, je tov. Lončarjeva predlagala v obravnavo in sprejem osnovni organizaciji povišanje članarine.

Tako bi dobili potrebna sredstva, pa tudi dejavnost bi se razširila. Predsedstvo mladine je bilo tudi mnenja, da je treba organizirati za predsednike osnovnih organizacij in člane sveta konference, pa tudi za delegate iz osnovnih organizacij izobraževalni seminar.

Jože Vratarič

Mladi v nekaterih delavnih enotah GTI so v prostem delovnem dnevu temeljito očistili delovno okolje in ...

MLADINSKA DELOVNA AKCIJA

Mladi, ki delamo v delovnih enotah Stiskani izdelki, Transportni trakovi in Klinasti jermeni, smo si v svoj akcijski program zapisali, da se bomo udeleževali na področju kulture, športa in rekreacije, da se bomo vključevali v delo družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Naše delo bomo ocenjevali v osnovni organizaciji ter najboljše med nami predlagali za udeležbo na zveznih, republiških in lokalnih delovnih akcijah. Ena izmed delovnih akcij za katero smo se dogovorili je tudi čiščenje in urejanje oddelka.

V soboto, 24. marca, zjutraj smo se zbrali. Bilo nas je 25 mladincev, z nami so bili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij in vodstveni delavci. Zelo razveseljivo pa je dejstvo, da so ostali z nami tudi nekateri iz nočne izmene in sodelovali s prostovoljnim delom. Razdelili smo se po skupinah, izbrali orodje ter pričeli z delom po načrtu, ki ga je izdelalo vodstvo delovne enote. Cilj je bil jasen in z veliko vnemo smo se lotili dela. Vztrajno smo čistili transportne poti, tam kjer je bilo delo težje smo si pomagali med seboj. Bilo je res pravo delovno vzdušje. Delovni stroji so sicer mirovali, za nami pa je ostajala čistejša in bolj svetla pot. Delovni zagon nam je vlivala tudi misel, da s to akcijo čistimo naše delovne prostore, naš drugi dom.

Delovno akcijo smo zaključili ob 12. uri. Uturjeni, a zadovoljni smo zapustili oddelek ter odšli skupaj na kosilo.

Uspešna akcija je plod dela mladih. Takih akcij bi moralo biti še več, vanje bi morali vključiti še več mladih.

Novica Pavlovič

NEKEGA DNE

Ležala sem na preprogi, si podpirala glavo in žalostno gledala Tima, v katerem se je nekaj pokvarilo.

Se učeraj se mi ni ni treba učiti družbe, narave in takih reči. Zakaj? Preprosto zato, ker mi je Tim v žepu šepetal. Toda prav danes pri uri spoznavanja narave se je pokvaril. In jaz sem bila seveda prav tako vprašana. Razumljivo, da sem dobila slabo oceno, kajti doma se nisem prav nič učila.

Zdaj premišlujem, kako Tima zopet popraviti. In že

sem se domislila. Kolesčke sem premestila na drugo stran. Tim je zopet govoril. Tako se nisem prav nič ustrašila, ko sem bila naslednji dan pri uri spoznavanja družbe poklicana k tabli. Vprašana sem bila makedonske tople kotline. Že sem zaslišala iz žepa: »Rab, Hvar, Izola, Pnonska nižina.« Že sem se veselila petice, ko zaslišim tovarišev glas: »Ena.« »No, ta je pa lepa!« si mislim in v jezi vržem Tima v smetnjak. Spoznala sem, če robotu zavrtiš kolesček, se mu prav tako zavrti pamet.

Tatjana Božič, 6. a

... sedli k pomenku. Seveda se cigareta najbolj prileže.

KAKO ŽIVE OTROCI GORENJSKE

NAJPREJ ZIDOVJE
IN ADMINISTRACIJA
— POTEM OTROCI

Vsaka druga Gorenjka je zaposlena, kaj pa njen otrok? — Prepolni vrtci in igrišča brez vaditeljev — Zdravstveno varstvo za otroke je pomanjkljivo — Se resnično dovolj zavedamo, da vzgajamo generacije, ki bi naj uspešno prevzele naša bremena?

V Sloveniji velja prepričanje, da so v gorenjski regiji že zgodaj namenili veliko skrb za zdravstveni zaščiti otrok, urejevanju družbene prehrane in organiziranju družbenega varstva otrok. Statistični podatki potrjujejo napore, poznavalci pa trdijo, da si ob nekaterih pomanjkljivostih ne bi smeli zatiskati oči.

MATI MORA BITI VEČ Z OTROKOM

»Trdim, da je naš otrok še zelo zapostavljen,« poudarja dr. Ana Kraker-Starman, direktorica tozda Socialna medicina in higiena Gorenjske, ko poskušamo analizirati in komentirati zdravstveno varstvo otrok in mladine v gorenjski regiji. »Naši vrtci so prenapolnjeni. Sprejeli smo sicer normative, vendar smo jih zaradi potrebe hitro spremenili in dovolili, da že tako velike skupine povečamo še za 15 odstotkov. Po mojem mnenju otroka prehitro odtrgamo od matere. Morali bi ustvariti pogoje, da bi otrok z materjo preživel vsaj prva tri leta. Tako pa mati tudi v primeru otrokove bolezni ne ostaja doma, ker ima zaradi izostankov težave v službi. Bolan otrok rabi večjo skrb in varstvo, v primeru bolezni pa doživi osamitev, kar z medicinskega

stališča nikakor ni sprejemljivo, ker nujno povzroča

otroku psihične motnje. Po drugi strani bolan otrok ne sodi v vrtec, ker lahko okuži še druge, kar se nam pogosto dogaja. In potem pravimo, da je žarišče raznih bolezni.

Prav tako je slabo in za otroka zelo hudo, da mu iz tedna v teden menjamo šolski turnus. Tudi to je osnova za nevroze in neskladen razvoj otrok.

Mladina mora biti bolj vključena v razne akcije, v kulturno in športno dogajanje. Ugotavljamo pa, da imamo premalo športnih objektov in še tam, kjer ti so, ni vaditeljev, ki bi se organizirano ukvarjali z mladino. Skrb za mladino ni opravičena z usposobitvijo mladinskega disco kluba. Celodnevno šolo smo v bistvu organizirali zato, da bi otroke odtegnili staršem, da jih ti z delom ne bi izkoriščali. Otrok podeželja od staršev pridobi delovne navade, mestnega otroka pa prepustimo samemu sebi in ulici.

Nihče me ne bo prepričal, da že dajemo dovolj za družbeni standard. Vzemimo za primerjavo Danca in Šveda. Pri njih je odstotek dajatev mnogo večji, pri tem pa so še njihovi dohodki mnogo večji od naših. Toda tudi s tem denarjem, ki ga mi vlagamo, bi lahko dosegli več. Žal pa smo strokovnjaki za investiranje v stavbe in administracijo, v papir in sestankovanje, namesto da bi našo energijo vnesli v delo z otroki. Po številu otrok v vrtcih je naša družba na repu v Evropi, le malo pred Albanijo.

VSE SE OBRESTRUJEJO

»Otroci, ki imajo pomanjkljivo zdravstveno varstvo, bodo bodoči državljani, samoupravljalci. Zato nam ne more biti vseeno, kar otroku v resnici dajemo,« meni dr. Alma Vadjal, vodja epidemiološke službe v omenjeni TOZD. Drži, na Gorenjskem smo dosegli že mnogo v zdrav-

stvenem varstvu otrok. V sistematične zdravniške preglede smo vključili veliko otrok. To je draga reč, ki pa se bogato obrestuje. Drago je v resnici samo v začetku, kajti nihče do danes ni izračunal, koliko v resnici družbo stane bolan človek. In ti sistematični pregledi odkrivajo prenekatero bolezen, ki bi neodkrita povzročila mnogo težav. Uspeli smo v vrtce spraviti medicinske sestre, ki bede nad stanjem in alarmirajo zdravstveno službo. To je velik napredek, če veš, da je prav otrok do šestega leta starosti najmanj odporen, ker njegov organizem nima dovolj obrambnih sposobnosti.

Napake so že pri projektiranju teh ustanov. Naši vrtci še vedno niso učilnica in igrišče v enem, spalnica in kuhinja. Zaradi prostorskih stisk so naši vrtci vse kaj drugega kot prostor, kjer se otrok lahko varno giblje in živi. Zvečine tretjino dneva presedi.

Osnovna težava vsega je zdravstveno prosvetljenje. Ugotavljamo, da higiena pada. Nas starih ne bo nihče več prevzgojil, ne smemo pa dovoliti, da se otroci ne naučijo osnov že v vrtcih in šolah. Prav zato ne smemo popuščati in dovoljevati, da nam zmanjka denarja za vgraditev, denimo, dveh umivalnikov, za nabavo brisač in mila. Pred leti smo poskušali ugotoviti, kolikšni so pravzaprav stroški za higieno v šoli s tisoč učenci. Strokovnjaki so prišli do vsote, ki ne bi smela biti vprašanje. Toda takoj se je pokazalo, da šolstvo tudi tiste vsote ni premoglo...

MLEČNA KUHINJA NI MENZA

Z uvajanjem družbene prehrane smo na Gorenjskem začeli pred 25 leti. Današnje razmere z onimi pred četrto stoletja niso primerljive, pravi Peter Belhar, dipl. veterinar, vodja oddelka za higieno v tozdi Socialna medicina in higiena Gorenjske, ko smo poskušali ugotoviti, kako je na Gorenjskem danes urejeno vprašanje družbene prehrane.

Srečujemo se z istimi težavami kot drugod po Sloveniji. Najprej trčimo ob neustrezne prostore in nekvaliteten kader. Tudi v nove šole smo postavljali le mlečne kuhinje, ki smo jih pozneje spreminjali v redne kuhinje za popolno prehrano. Zaradi tega so delovni pogoji izredno težki. Če k temu dodamo še nizke osebne dohodke, je na dlani, da nam strokovni kader beži v druge panoge.

Na Gorenjskem opravimo na leto okrog 1.400 pregledov objektov in hrane ter vzamemo približno 9.000 brisov ljudi in opreme. Ugotavljamo, da se je tako kvaliteta hrane kot higiena zaposlenih izredno izboljšala, upada pa higiena sanitarnih prostorov. Zaradi že znanih okoliščin enostavno zmanjka denarja prav za opremo sanitarnih prostorov. Toda — zaradi tega se le malo ljudi razburja!

Ko trdimo, da smo dosegli lep napredek pri organiziranju družbene prehrane na celotnem območju Gorenjske, s tem ni rečeno, da se ne srečujemo s težavami. Največ jih je pri transportu, skladiščenju in razdeljevanju hrane. Težave so tudi pri pomivanju posode. Jugoslovani smo borben narod, dobri vojaki, v mirni dobi se zato nenehno vojskujemo na delovnem mestu. Takoj za tem pa smo predvsem dobri — jedci. Verjetno imamo zato predsodke pred družbeno prehrano, čeprav sem prepričan, da smo tudi na tem področju preveč liberalni. Poglejte, ko smo ustanavljali družbeno prehrano, smo rekli: en glavni obrok in drugi obrok dietalne hrane. Zdaj pa hočemo že kar po tri celotne jedilnike. Ugotavljamo, da je na Gorenjskem v mesecu dni 24 različnih, kvalitetnih jedilnikov. Jedilniki so razobešeni in tudi po teden dni vnaprej napovedujejo posamezne obroke. Ni enoličnosti, ni ponavljanj, tudi kvaliteta je dobra. To je izreden napredek, čeprav smo še daleč od tega, da bi bili s sedanjim stanjem lahko zadovoljni.

Delavska enotnost, 24.
marca 1979 Janez Sever

Vsi bi se morali truditi, da bi imeli vsi otroci takole brezskrbno življenje

PREDSTAVLJAMO VAM

JANEZ JEREB

Rodil se je 11. maja 1911 leta v vasi Plužnje pri Cerknem. Oče je bil zidar, vendar je že zelo zgodaj umrl. Janezu je bilo komaj sedem let in začela se je trda borba za življenje. Doma so imeli toliko zemlje, da so najnujnejše pridelali. Tu in tam pa si je Janez prislužil kakšen dinar z delom pri premožnejšem kmetu. Trinajset let je imel, ko se je začela druga svetovna vojna.

Vključil se je v delo OF, pomagal povsod, kjer je le mogel, vzdrževal zvezo s partizanskimi enotami, jim pošiljal nove borce, živež in drugo. V letu 1943 pa zanj postane prevroče, še sam se priključi partizanom, vendar nima sreče. Ujamejo ga Nemci, zapro v Begunjah, začne se njegova druga težka pot. Pošljejo ga v koncentracijsko taborišče, nato ga premeščajo iz enega v drugega. V Bamholdru ga osvobode ameriške zavezniške enote. V Kranj se vrne šele avgusta 1945. Tu je živel že od leta 1936.

Uredil si je dom, rodili so se mu trije otroci, dve hčeri in sin, danes so že preskrbljeni.

Janez je prijeten sogovornik, krepke postave, svoja leta dobro skriva, res, da je že siv, da tu in tam opaziš kakšno

gubico, ki so jih pustila leta, skrbi, delo.

Še danes, pri 68. letih je veder, rad kakšno reče. Pri svojem delu pa je vesten, natančen. Sodelavci pravijo, da je zelo natančen; to se vidi tudi po urejenosti prostora, opuščenih kalih, kjer ima del svojega delovnega prostora, da tudi z usakršnimi čevlji ne smejo vstopati, umazanije ne prenese.

V Savi je Janez zaposlen že 23 let. Začel je pri vulkanizaciji transportnih trakov, kjer je delal štiri leta. Vsa ostala leta pa ima na skrbi kompresorski postaji, hidravliki in vakuum črpalke. Za svoje delo pravi, da ni težko, je pa odgovorno. Kontrola kompresorjev je pomembna, saj mora vse teči brezhibno, važno pa je tudi vzdrževanje teh prostorov ter redna menjava olj.

Kljub strogi in vestni kontroli pa tudi pri Janezovih napravah pride do okvar, takrat mu na pomoč priskočijo vzdrževalci, ki napake popravijo. Janez bo bdel nad svojimi kompresorji še do konca leta in pazil, da ne bi prišlo do večjih okvar, saj je to eno od ključnih mest za nemoten potek proizvodnje. Če bi prišlo do večje okvare, bi lahko stalo kar pol proizvodnje, škoda bi

bila velika. Janez mi je zaupal, da bo že v letošnjem letu dosti boljše, saj bodo usposobili nov turbo kompresor, ki ga bo poganjala para. Zmanjšale se bodo možnosti zastojev, stare kompresorje bodo obnovili in jih imeli v stalni rezervi. Tistemu, ki bo nasledil Janezovo delo, bo dosti lažje.

Stroji, ki jih ima Janez na skrbi, so v velikem primeru že dotrajani, saj imajo 10 in več let obratovalne dobe.

V bistvu pa je Janez vsa ta leta zadovoljen, tako z delom, kot s sodelavci. Najbolj je vesel, ko dobi »polno kuvertco. Pa ne, da bi mu denar pomenil vse, ne, samo pravi, da je pošteno, če človek za dobro delo dobi tudi pravo nagrado.

V vseh teh letih mu je bilo težko le v tretji izmeni, človek se sicer na vse navadi, vendar ga je nočno delo utrujalo. Pa še pogoji v stari kaliji so bili slabi, kotel v sistemu notranjega ogrevanja je imel slabe zmogljivosti, kar naprej je bil prazen. Zdaj, ko se je rešil nočne izmene, zadnja tri leta dela le v prvi izmeni, se tudi sam počuti dosti bolje.

V vseh teh letih se ni sprl z nikomer. Vedel je, kaj je njegovo delo, opravljal ga je vestno in vsi so se razumeli. Vsa ta leta pa je imel Janez tudi svojega konjička. Že 44 let je gasilec, bil je član naše 1. desetine. Rad ima svojo gasilsko uniformo, dobro se počuti v njej. Za svoje delo v gasilskih vrstah je dobil že vrsto priznanj in pravi, da bo gasilec, dokler bo lahko nosil uniformo.

Toliko o Janezu, njegovem delu in konjičku. Janez je pravi Savčan, živi s Savo in za njo. Spremlja njen razvoj in je ponosen, da je tudi sam prispeval del k hitremu razvoju Save. Zanj je Sava resničen drugi dom, tako čuti, tako dela.

Da bi še dolgo ostal tak, tudi potem, ko bo odšel v pokoj, to bo verjetno že letos. Zato mu vsi želimo še na mnogo leta, da bi bil zdrav in da ne bi nagajali kompresorji, črpalke itd.

L. M.

NOVE KNJIGE

Margot Schubert — Rob Herwig: CVETJE DOMA

Avtorja sta znana strokovnjaka na področju domačega vrtnarjenja. Avtor besedila je Margot Schubert, 340 barvnih fotografij pa je delo Roba Herwiga. Knjiga je namenjena zahtevnim ljubiteljem cvetja, prinaša pa izbor najzanimivejšega cvetja z vseh koncev sveta. Uvodna poglavja vsebujejo splošna navodila o gojenju rastlin in druge podrobnosti. To obsežno in izčrpno delo je primerno darilo za vsakogar.

Iz vsebine: Cvetje doma — slike in primeri: Ideal in resničnost.

Rastline, ki stoje na oknu. O cvetličnih oknih. Vodna kultura in umetna svetloba. Treba je vedeti: Svetloba, zrak in prostor. Kdaj in kako presajamo? Veselo razmnoževanje. Vrtniček v steklenici. Varstvo rastlin: preprečevanje in zdravljenje. Velika abeceda na 240 straneh. Kratek slovarček.

368 strani, pl 360 din
Jože Maček:

200 nasvetov za varstvo rastlin v vrtu in sadovnjaku

Avtor knjige je zbral 200 vprašanj, na katera najpogostejše iščejo odgovor naši vrtničkarji in sadjarji. Knjigi so dodani škropilni načrti za sadne, zelenjadne in okrasne rastline, vinsko trto ter navodila za varstvena opravila po mesecih.

206 strani, kart. 185 din

Aleksander Šifart: Vrtno drevje in grmovnice

Vsebinsko težišče pričujoče knjige je v zajetnem opisnem delu, v katerem je avtor predstavil skrbno sestavljen izbor vrtnega drevja in grmovnic. V uvodnem delu so zanimiva poglavja o lastnostih, rabi, saditvi in obrezovanju, posebno vrednost pa dajejo knjigi številne črno-bele in barvne ilustracije. 80 barvnih fotografij, 90 črno-belih fotografij.

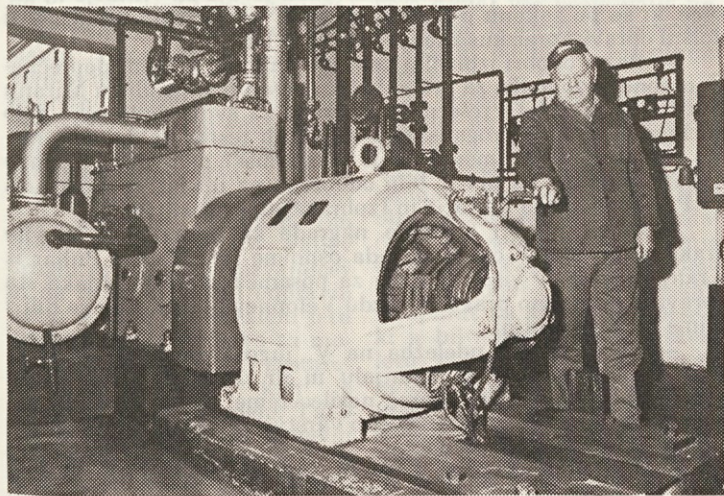
290 strani, pl. 280 din

Margot Schubert: V domačem vrtu

Že več kot petnajst let spremlja knjiga V domačem vrtu z vedno novimi ponatisi dogajanja na vrtu. Vrtna tehnika se vsak dan hitreje razvija, zato mora ljubitelj vrta hoditi v korak z napredkom. Domači strokovnjaki so za novo izdajo izbor rastlin, kemijskih pripravkov in orodja prilagodili domačim razmeram.

380 strani, pl. 240 din

Navedene priročnike za pomladanska opravila lahko kupite v vseh knjigarnah, na obroke pa jih lahko naročite pri Državni založbi Slovenije, Mestni trg 26, Ljubljana.

Janez Jereb ob »svojem« stroju

TEDEN SOLIDARNOSTI

Od 19. do 20. marca je v naši republiki potekal teden solidarnosti, ki je bil posvečen narodom Južne Afrike in Palestine. Narodi v tem delu sveta se borijo proti rasni diskriminaciji in imperialistični agresiji skupaj z narodnoosvobodilnimi gibanji. Ob tej priložnosti so bile dane v prodajo značke in nalepke. Zbrana sredstva bodo namenjena za nabavo obutve za begunce, ki se nahajajo v taborišču v Mozambiku.

Mladi v naši občini so zbrali dobršen del sredstev za pomoč vrstnikom v tem delu sveta, zavedajoč se, da je dolžnost naše mladine pomagati svojim sovrstnikom na jugu Afrike.

DELAVSKI SVETI O INOVACIJAH

V prvih treh mesecih letošnjega leta je 7 delavskih svetov obravnavalo 12 iznajditeljskih predlogov.

1. Delavski svet tozd TAP	1 predlog
2. delavski svet tozd GTI	4 predloge
3. delavski svet tozd VLP	3 predloge
4. delavski svet tozd UU	1 predlog
5. delavski svet tozd RKV	1 predlog
6. delavski svet tozd Vzdržev.	1 predlog
7. delavski svet tozd DSS	1 predlog

1. Delavski svet tozd TAP je obravnaval predlog, ki je bil opredeljen kot koristen predlog. Enoletni prihranek predloga je v višini 224.518,73 din, posebno nadomestilo pa je bilo izplačano v višini 10.178,22 din.

2. Delavski svet tozd GTI je obravnaval 4 predloge. En predlog je bil opredeljen kot tehnična izboljšava, en kot koristen predlog, dva pa sta bila odklonjena. Za pozitivna predloga je bila izračunana gospodarska korist, ki znaša 38.654,67 din, posebno nadomestilo pa je bilo izplačano v višini 3.857,94 din.

3. Delavski svet tozd VLP je obravnaval 3 predloge; dva predloga sta bila sprejeta kot koristen predlog, eden pa je bil odklonjen. Prihranek, ki ga prinašata pozitivna predloga znaša 545.107,29 din, posebno nadomestilo pa je bilo izplačano v višini 23.548,48 din.

4. Delavski svet tozd UU je obravnaval 1 predlog, ki je bil opredeljen kot koristen predlog. Izračunana je bila ocena gospodarske koristi za leto uporabe (višina ocene je 30.734,00 din), na osnovi katere je DS potrdil izplačilo akontacije v višini 1.000 din.

5. Delavski svet tozd Ročna konfekcija Vrhnika je potrdil en predlog, opredeljen kot tehnična izboljšava. Gospodarska korist za drugo leto uporabe predloga znaša 151.379,80 din, posebno nadomestilo pa je bilo izplačano v višini 16.391,55 din.

6. Delavski svet tozd Vzdrževanje je obravnaval en predlog, ki je bil opredeljen kot koristen predlog. Predlog prinaša 21.600,00 din prihranka, posebno nadomestilo pa je bilo izplačano v višini 1.832,00 din.

7. Delavski svet DSS je obravnaval en predlog, ki je bil opredeljen kot koristen predlog. Ocena prihranka predloga znaša 29.000,00 din, posebno nadomestilo pa je bilo izplačano v višini 2.276,00 din.

Povzetek:

Pri 9 predlogih izračunana oz. ocenjena gospodarska korist znaša 1.046.994,49 din, posebno nadomestilo pa je bilo izplačano v višini 59.084,79 din.

Skupni pregled pozitivnih predlogov, ki so jih obravnavali delavski sveti:

1. Bradač Franc	Izdelava temeljnih odprtih za podest istočasno z izdelavo temeljev za prše 63 1/2 »shau«	koristni predlog
2. Dolinar Anton	Sprememba tehn. postopka za vulkanizacijo ležalnih blazin	tehnična izboljšava
3. Gajser Janez Drizac Miloš	Izboljšana funkcija gasilnega valja	koristni predlog
4. Govekar Valentin	Izdelava naprave s toplim rezilom za radinski odrez bandažnega profila	tehnična izboljšava
5. Kosmač Ljubo	Notranje opraševanje zračnic z uporabo vakuumu	koristni predlog
6. Peneš Marjan Frantar Primož	Izdelava izkopa vpenjalnih sank na dinamometru Zwik 250 kg kontr. lab. SKZ	koristni predlog
7. Ratnik Leopold	Nadaljnja uporaba navojnega vretena	koristni predlog
8. Rožaj Bruno	Predlog o prihranku materiala in hitrejša priprava polizdelkov za tovarne in potniške ventile ter tehnična izboljšava kalupa za vulkanizacijo ventilov TR 13	koristni predlog
9. Vidmar Stane	Odprava moline pri svetlih in dvobarvnih žičnih plaščih	koristni predlog

ODBOR ZA IZOBRAŽEVANJE

IN SOCIALNO POLITIKO

Člani odbora za izobraževanje in socialno varstvo so na svoji 16. redni seji dne 4. 4. 1979 med drugim sklenili

— da se odobri opravljanje obvezne počitniške prakse vsem našim štipendistom in ostalim proslcem — predvsem otrokom naših delavcev. Izobraževalni center je pooblaščen, da razporeja praktikante v soglasju z vodji tozdov oziroma sektorjev in v skladu z izobrazbo in usmeritvijo posameznega praktikanta. Nagrade za opravljeno prakso se izplačajo v isti višini kot lansko leto.

— da se odobri organiziranje, izvedba in plačilo tečaja za voznike viličarjev. Izvajalec tečaja bo Zavod za tehnično izobraževanje v sodelovanju z Izobraževalnim centrom; tečaj bo organiziran v popoldanskem času, trajal bo 4 tedne, obiskovalo pa ga bo ca. 20 delavcev iz naše delovne organizacije.

— da se trem delavcem podaljšajo pogodbe za študij ob delu, enemu pa se pogodba sporazumno prekine. Ob obravnavi učnih uspehov delavcev, ki imajo sklenjeno pogodbo za študij ob delu, so člani sklenili, da se delavcem, ki že dalj časa niso opravili nobenega izpita, pošlje opozorilo glede izpolnjevanja pogodbenih obveznosti.

— da se tov. Dewi Soeradžani, mgr, zaposlenem v razvojno tehnološkem inštitutu, odobri 30 dni študijskega dopusta za opravljanje doktorske disertacije na temo: Medsebojni vplivi termoplasta in elastomerov v zmesih. V skladu z veljavnimi določili sporazuma o izobraževanju bo z njim sklenjena ustrezna pogodba.

— da se odobri program in izvedba tečaja za vratarje in gasilce, ki so po zakonu o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti dolžni opraviti preizkus znanja vsaki dve leti.

— da se odobri izplačilo denarne nagrade v višini povprečnega osebnega dohodka za preteklo leto našemu štipendistu Miranu Božiču, ki je dobil Prešernovo nagrado za svoje diplomsko delo na temo: Baterija prognostično veljavnih testov za delovno mesto konfekcionerja. Imenovani je v diplomsko delo vložil izjemne napore, nagrada pa mu je bila odobrena na iniciativo direktorja TAP, Kadrovskega sektorja in Izobraževalnega centra.

— da se odobri izplačilo nagrade za opravljeno delovno prakso dijakoma 7. oz. 8. razreda osnovne šole Helene Puhar iz Kranja in sicer v višini 650 din za posameznika. Oba dijaka sta opravljala obvezno prakso v tozdu Velopnevmatika, kjer so bili z njima zelo zadovoljni.

— da se odobri udeležba na V. jugoslovanskem kongresu medicine dela dr. Jaku Vadnjalu in dr. Mišetič Vlasti. Naša obratna ambulanta je namreč nosilec teme, ki bo obravnavana na kongresu in sicer: Zdravstveno varstvo delavcev, zaposlenih v gumarski in usnjarski industriji.

— da se tov. Antonu Lebarju, zaposlenem v TAP - Polizdelki kot izmenski delovodja, odobri sklenitev pogodbe za študij ob delu s posebnimi pogoji na I. stopnji Fakultete za strojništvo, smer konstrukcija.

— da se odobri odsotnost z dela ca. 70 delavcem za udeležbo na seminarju za člane samoupravne delavske kontrole tozdov, delovne skupnosti skupnih služb in delovne organizacije Sava in Sava Commerce, ki ga bo organiziral Klub samoupravljalcev občine Kranj in Delavska univeza v Kranju dne 23. aprila letos.

— V zvezi s povečanjem regresa za prehrano delavcev med delovnim časom in na osnovi finančnih pokazateljev o poslovanju delavske restavracije v preteklem letu je odbor sprejel sklep da se: delavcem, ki morajo imeti iz zdravstvenih razlogov lažjo hrano, poveča od 5.4. dalje dnevni regres za malico na 13,— (delavec bo torej na dietni blok, za katerega plača 2,— din, dobil malico v vrednosti 15,— din). V znesku 13,— din so vračunani le stroški za material. Cena malic za delavce drugih delovnih organizacij, ki delajo v Savi, se poveča od 12,— na 15,— dinarjev.

PREDSTAVLJAMO VAM DELOVNO ENOTO

Mislím, da lahko z gotovostjo rečem, da bo v prihodnjih številkah zares stekla akcija, v kateri vam bomo predstavljali posamezne delovne enote, skupine ali tozde. Prav gotovo se še premalo poznamo, ne vemo dosti drug o drugem, o težavah, uspehih... Tokrat bomo pisali o delovni enoti Prevleke valjev. Tovariš Janez Volčič se je prijazno odzval naši prošnji in odgovoril na naslednja vprašanja:

1. Kakšen je položaj delovne enote Prevleke valjev v okviru delovne organizacije Sava?

– število delavcev (struktura), opremljenost, prostorske možnosti, obseg dela?

– kvaliteta dela, produktivnost, poslovni rezultat (za KJUK 1. 1978, ocena 1. tromesečja 1979)

2. Planirane novosti v vaši DE v letu 1979 (opuščanje ali uvajanje novih programov, investicije).

3. Problematika delovne enote Prevleke valjev (pomanjkanje delavcev, polizdelki...)

Delovna enota Prevleke valjev spada po številu delavcev med manjše delovne enote v Savi, saj šteje 65 do 70 delavcev, odvisno od zasedenosti razpoložljivih delovnih mest. Proizvodni program obsega vse vrste gumenih prevlek valjev za potrebe različnih industrijskih panog (npr. za papirniško, tekstilno, lesno in kemično industrijo, za nanos raznih lakov in lepil, za tiskarne, cementarne, hladne valjarne, predelavo plastike, transportne valje itd.), prevleke posod (kemijska in protiabrazijska zaščita), polna kolesa za viličarje in ročne transportne vozičke in izdelke iz vulkolana. Proizvodnja je torej zelo raznovrstna in ima izrazito naročniški značaj. Smo nekakšen jugoslovanski servis za gumiranje valjev, saj smo zaenkrat edini kvaliteten proizvajalec gumiranih valjev v Jugoslaviji. Taka proizvodnja zahteva veliko elastičnosti in raznovrstno usposobljenost vseh delavcev v delovni enoti, da bi bili kos vse bolj številnim in zahtevnim naročilom.

Da bi se kvaliteta naših valjev čim bolj približala in izenačila s kvaliteto valjev drugih evropskih proizvajalcev in da bi na ta način odpravili uvoz, so bila v preteklem letu vložena velika sredstva za modernizacijo prej dokaj zastarele delovne enote, kjer je prevladovalo ročno delo. Tako smo v preteklem letu nabavili dva nova brusilna stroja in stroj za konfekcijo valjev AMF, ki je velik tehnološki in kvaliteten korak naprej. V začetku letošnjega leta smo namestili trivaljničnik za konfekcijo manjših valjev (za premere od 50 do 200 mm), za najmanjše valje pa gredo proti koncu poizkusi z obrizgavanjem s T glavo.

Z investicijami, ki so bile realizirane v letu 1978 in ki se nadaljujejo v letu 1979, se delovna enota Prevleke valjev z donedavno zastarelo tehnologijo spreminja v moderen obrat, kjer se bo ročna konfekcija valjev zmanjšala na naj-

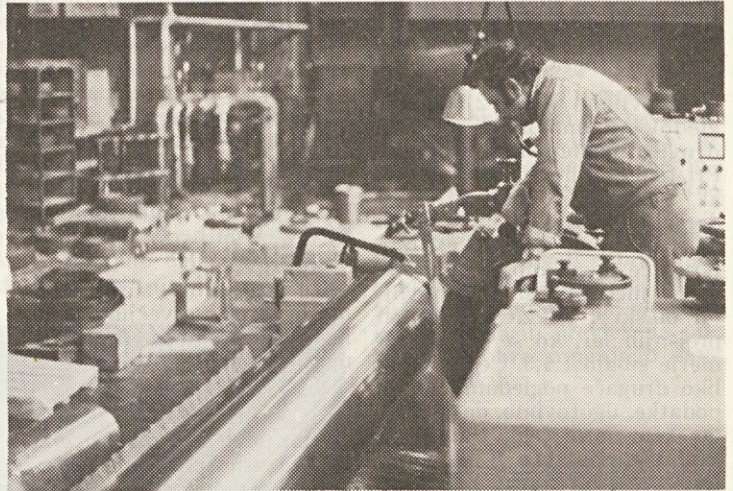
manjšo možno mero, popolnoma odpraviti pa je ne bo mogoče.

Ena naših največjih nalog v letošnjem letu je, da čimprej usposobimo za redno proizvodnjo nov brusilni stroj vzhodnonemške proizvodnje, na katerem bomo lahko zelo natančno brusili in obdelovali gumirane in kovinske valje do premera 1000 mm in do dolžine 8 m. Upamo, da bo nov brusilni stroj usposobljen za redno delo do konca aprila, saj smo se na hiter zagon pripravili tudi na ta način, da smo poslali našega sodelavca na enotedensko specializacijo na podobnem stroju v železarno Sisak. Ta stroj predstavlja veliko pridobitev predvsem glede kvalitete končne obdelave. Vse gumirane valje bomo lahko obrusili v Savi, medtem ko smo doslej vse večje valje pošiljali na brušenje v papirnice z dovolj velikimi brusilnimi stroji.

Za letošnje leto je predvidena tudi nabava konfekcijskega stroja za bandaže. S tem bo zagotovljena boljša kvaliteta bandaž, zmanjšal pa se bo tudi obseg težaškega dela, ki je značilen za sedanjio proizvodnjo bandaž. Pričakujemo, da bomo končno dobili tudi nov peskalni aparat na kremenčev pesek, ki je bil naročen že v lanskem letu, saj je obstoječi že popolnoma izrabljen. Poleg tega pripravljajo načrte in iščejo ponudbe za novo kanalsko peskarno z jeklenim zdrobom, ki bo bistveno izboljšala izredno težke delovne pogoje pri peskanju.

V delovno enoto Prevleke valjev spada tudi oddelek za proizvodnjo izdelkov iz poliuretana. Proizvodnja v tem oddelku je glede na opremo polindustrijska. Ker pa so izdelki iz poliuretanskih elastomerov pomembno dopolnilo gumarskega programa in zaradi naraščajočih naročil, ki jim z obstoječo opremo nismo več kos (izd. roki so že nad 3 mesece), so sedaj v teku prizadevanja za modernizacijo in povečanje proizvodnje. Prvi

PREVLEKE VALJEV

korak v tej smeri bo nabava stroja za pripravo poliuretanskih mešanic, ki bo omogočal pripravo večjih sarž in izdelavo zahtevnejših izdelkov. Z nabavo tega stroja smo v zamudi, vsekakor pa bi ga morali aktivirati vsaj po kolektivnem dopustu.

Zaradi povečevanja proizvodnje, ki je omogočeno z novo strojno opremo, postaja sedanjio proizvodni prostor že dokaj tesen. S selitvijo mehanične delavnice v nove prostore so bile dane možnosti, da staro mehanično delavnico preuredimo v oddelek za proizvodnjo bandaž in polnih koles. Preureditve so v teku, nov prostor pa bo omogočal večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo bandaž ter polnih koles za viličarje, po katerih povpraševanje močno narašča. Prostor v tehnični hali, ki ga bomo na ta način sprostili, pa bomo izkoristili za nov večji vulkanizacijski kotel ter medfazno skladiščenje valjev. Zavedamo se, da v sedanjem trenutku drugih prostorskih možnosti ni, zato bomo morali iskati notranje rezerve v boljši organizaciji proizvodnje, boljšem planiranju proizvodnje in hitrejši odpremi gotovih valjev.

Za popolnejšo informacijo o delovni enoti Prevleke valjev je zanimiva ocena poslovanja v letu 1978 in v prvih treh mesecih letošnjega leta. V letu 1978 smo proizvodni plan realizirali 94,4 odstotno. Najvažnejši vzroki, da plan ni bil dosežen, so bili pomanjkanje delavcev, pomanjkanje kovinskih delov za bandaže, dvomesečna okvara kotla za ebonit, trimesečna zamuda pri dobavi stroja AMF in celoletna zamuda pri izdelavi trivaljničnika. Teh vzrokov v planu, ki je bil

postavljen bistveno višje kot v letu 1977, ni bilo mogoče predvideti. Za leto 1978 so bile značilne velike kadrovske težave, saj se glede na leto 1977 število zaposlenih ni povečalo. Pomanjkovalo nam je okoli 15 odstotkov, predvsem ključnih delavcev, kot so konfektionerji in brusarji. Kadrovska situacija pa se je popravila v decembru in prvih mesecih letošnjega leta. Kvaliteta naših valjev se je po splošni oceni izboljšala, vendar pa v zadnjem času dobivamo nekaj več reklamacij valjev, ki so bili izdelani po novi tehnologiji v lanskem letu. Temu pojavu se je pri uvajanju novih tehnologij in novih zmesi nemogoče izogniti, saj valje dejansko lahko preizkusimo le pri naročniku. Proizvodni rezultati za prve tri mesece letošnjega leta so zelo ugodni. Preseganje plana je bilo od 10 do 20 odstotno. Tudi glede kvalitete presega mo normative. Seveda pa nam bo dejanska kvaliteta znana šele po nekaj mesecih, ko bomo od uporabnikov naših valjev dobili ugodne ali manj ugodne informacije. Na osnovi prvega tromesečja torej lahko sklepamo, da bomo ob normalnih delovnih pogojih dosegli predvideni plan, prizadevati pa si moramo, da bi ga tudi presegli, saj je naročil dovolj.

Upamo tudi, da bo zastojev v proizvodnji manj kot v letu 1978, saj gredo glavni rekonstrukcijski posegi v proizvodnji proti koncu, pa tudi kadrovske smo se okrepili.

V letu 1979 so pred nami, poleg realizacije že omenjenih investicij, še druge naloge. Predvsem moramo še izboljšati kvaliteto in končno izdelavo, ter bistveno skrajšati

(Nadaljevanje na 9. strani)

POVZETKI IZ LETNEGA POROČILA OBRATNE AMBULANTE ZA LETO 1978

Kadrovska zasedba obratne ambulante je bila v preteklem letu nespremenjena. Tudi delo preventive, kurative in zobne ambulane je potekalo po predvidenem programu.

Opravljen je bilo 21052 pregledov v ambulanti in 6088 drugih medicinskih storitev. Pri tem je bilo 6599 primerov, ki so zaradi bolezni ostali doma 47295 dni, če prištejemo še porodnice pa 59170 dni. Drugače povedano je bilo razmerje med prvimi in ponovnimi obiski 1:1,8 za razliko od prejšnjih let, ko se je to razmerje gibalo 1:1,3. Če še nekoliko drugače pogledamo na te podatke, ugotovimo, da je bil v lanskem letu vsak Savčan 5 krat v ambulanti. V prejšnjih letih pa je bil 6 krat. Zanimivo je še pogledati, kakšni so kazalci izgubljenih delovnih dni na enega Savčana v zadnjih treh letih:

Vsi delovni dnevi so se gibal od 1976 leta dalje kot sledi:

skupno štev.	izgubljen del. dni:	
1976	1977	1978
14,6	15,3	14,5

število izgubljen. del. dni brez porodnic

1976	1977	1978
11,6	12,8	11,6

Iz tega lahko sklepamo, da se število izgubljenih delovnih dni zaradi bolezni na delavca v zadnjih treh letih giblje ustaljeno in da pripombam ustreznih tozgov o njihovem visokem staležu ne bi mogli v celoti pritrditi.

Če pogledamo, katere bolezni so vzrok največjih izostankov zaposlenih v letu 1978, ugotovimo naslednje:

Na prvem mestu so bila obolenja kosti in gibal z 15 odstotno udeležbo, na drugem in tretjem mestu so bile poškodbe izven dela in bolezni dihal 10 odstotkov, na četrtem mestu nega bolnih svojcev, na petem mestu najdemo poškodbe pri delu in na šestem mestu obolenja prebavil.

Ugotovitev, da so na prvem mestu obolenja kosti in gibal in v povezavi s podatki preventivnih pregledov, kjer najdemo enako močno zastopana obolenja kosti in gibal, moramo začeti razmišljati o neka-

terih korenitih spremembah pogojev dela v proizvodnji. S ponosom se trkam na prsi in razkazujemo tovarno kot sodobno urejeno in moderno, v resnici pa smo napravili komaj prve »otroške« korake na področju sodobne znanosti: ergonomije, to je področje, ki ureja odnos med človekom in strojem.

Nešteto je delovnih mest, kjer delavci opravljajo svoje delo v prisiljenem položaju telesa, kar ima za posledico prej ali slej težke okvare hrbtenice in drugih gibal, samo zato, ker nam je škoda časa, ljudi in nekaj »drobiža« zato, da bi ustrezno uredili delovno mesto, s tem da bi mu zvišali ali znižali delovno površino ali omogočili delo sede. Na žalost je videti da »dozorevamo« prepočasi in imamo moderno ergonomsko urejeno delovno mesto za »luksus«, tako smo še pred 10 leti gledali na osebni avto kot na »luksus« za našega delovnega človeka.

Preventivna dejavnost se je odvijala po predvidenem programu in je bilo opravljenih 2075 preventivnih pregledov, 1127 testiranj s področja fizio-

logije dela, poleg tega pa smo analizirali 20 delovnih mest glede na telesne obremenitve delavcev na teh delovnih mestih.

Želje, ki jih ima Sava v pogledu opravljanja preventivne dejavnosti, so mnogo večje kot so zmogljivosti obratne ambulante. Potrebno bo razmišljati in v obratni ambulanti o tem razmišljamo, da bi poslali na specializacijo iz medicine dela še enega zdravnika, kajti šele tako okrepljeni bi lahko nudili savskemu delavcu popolnejše zdravstveno varstvo. Na ta način bi se približali ciljem novega zakona o zdravstvenem varstvu občanov Slovenije, ki bo v kratkem sprejet.

V novem zakonu se predvideva, da morajo biti zaposleni delavci temeljiteje obravnavani, kar pomeni, da morajo imeti celovitejšo zdravstveno varstvo. V naših konkretnih razmerah bi to pomenilo na eni strani dodatno zdravstveno ekipo, po drugi pa nove prostore obratne ambulante, kajti v sedanjih je nemogoče razširiti dejavnost.

Na koncu naj zaključimo razmišljanje ob letnem poroči-

ALKOHOLIZEM JE SKRAJNA STOPNJA

Alkoholizem je v razvitem svetu tretja glavna bolezen človeštva (za boleznimi srca in ožilja ter rakom). Če pa upoštevamo, da z vsakim alkoholikom propadajo poprečno trije družinski člani in je prizadetih še toliko drugih ljudi, potem je nedvomno med boleznimi na prvem mestu.

V Sloveniji imamo približno 80.000 alkoholikov. Ker pri vsakem trpijo vsaj trije družinski člani, je v Sloveniji zaradi alkoholizma prizadetih približno 300.000 ljudi.

Tudi ekonomska škoda je veličinska, nad 10 % nacionalnega dohodka požre alkoholizem (izostanki z dela, bolezni, invalidnine, prometne in obratne nezgode, stroški zdravljenja itd.). Škoda ki jo utrpijo svojci, predvsem še otroci alkoholikov, se sploh ne da materialno izraziti.

Alkoholiki so v treznem stanju zaradi občutkov krivde brez pravega jaza, (ko pa so pijani, so seveda korajžni), zato se v naša samoupravljalna dogajanja ne morejo vključevati kot tvorni subjekti

— vsakdo z njimi zlahka manipulira.

Alkoholik skuša svoje ravnanje opravičiti. Sprva se brani tako, da pitje sploh zanika oziroma zatrjuje, da lahko neha, kadar hoče. Potem skuša dokazati, da pije manj, kot mu očitajo, in da je to povsem normalna stvar, saj pijejo vsi in vsepovsod. Ko alkoholik že ne more več prikriti svojega alkoholizma, prične iskati vzroke zanj. Te vzroke vedno najde in jih obvezno projicira izven sebe: krivi so žena, tašča, služba, usoda, politika itd. Če ga potem okolje stisne v precep, mu naenkrat postane jasno, da lahko (nekaj časa) zdrži brez pijače in potem s temi kratkimi obdobji treznosti poskuša zabrisati vsa druga daljša (in za družinsko okolje uničujoča) obdobja, ko je pil.

Bistvo alkoholizma ni v pitju alkoholnih pijač (čeprav brez alkohola seveda ni alkoholizma), temveč v spremeni osebni, ki je za okolje, zaradi alkoholnega obnašanja (sebičnost, površnost, prepirljivost, zanemarjenost,

agresivnost itd.) težavna tako v vinjenem kakor v treznem stanju. Temeljni vzrok za deformacijo alkoholikove osebnosti pa je odvisnost od alkohola.

V čem je bistvo odvisnosti od alkohola?

Človek, ki je (že) odvisen od alkohola, ne zmore vsakdanjih težav, stisk, napetosti in življenjskih obremenitev prebiti brez alkohola. Ob vsaki obremenilni situaciji gre pit, ne samo ob neuspehu, jezi, razočaranju, prepiru, temveč tudi ob uspehu, veselju, pohvali itd.

Postopoma postane alkoholik tako zasvojen, da ne more več ne misliti ne delati in ne živeti brez alkohola. To pomeni, da se zjutraj kar ne more zmigati in mu misli ne stečejo, dokler ne popije toliko, kolikor potrebuje.

Temeljna značilnost alkoholizma je stopnjevanje alkoholne odvisnosti in poenostavljanje življenjskih interesov, ki se v končni fazi alkoholizma zreducirajo na željo: biti omamljen. Tako pride alkoholik v situacijo, ko je njegova

zadnja misel večera in prva misel jutra namenjena alkoholu. Uničil je družino, izgubil prijatelje, zapravlil zaupanje in sedaj lahko le še životari kot razčlovečeno in z alkoholom prepajeno bitje. Ta zadnja faza alkoholizma je pravzaprav skrajna stopnja človekove odtujitve.

Alkoholizem je dolgotrajna bolezen, ki traja pet, deset, dvajset in več let. Gre skozi dve fazi:

1. Faza uničevanja družine. Zaradi močnega alkoholnega obnašanja in spremljajočih zdrav se žena počuti opeharjeno za vsa svoja lepa pričakovanja. Ko spozna, da je sploh nima rad, da ni zmožen pristnih čustev, da ljubi samo alkohol, njo pa v vsakem pogledu izkorišča, se počuti osramočena in ponižana.

Alkoholik zasluži čedalje manj in zapravi čedalje več. Svoje družinske in delovne obveznosti zanemari. Ženi ne more biti več v oporo in otrokom že dolgo ni več za zgled. Vsako zaupanje zaigra. Družini grozi razpad. Žena

lu, da se iz leta v leto pogoji dela in življenja našega delavca spreminjajo, da pa verjetno ustrezne službe, ki so zadolžene za celovito zdravstveno varstvo, prepočasi sledijo hitremu tempu tega razvoja.

Ko ugotavljamo da nam rastejo kronične degenerativne bolezni gibal, ki so posledica tempa in pogojev dela obenem ugotavljamo, da smo napravili premalo na področju življenja in dela našega delavca izven tovarne in ta delavec postaja zaradi življenjskih pogojev, v katerih živi, prizadet zaradi svoje neaktivnosti. To dejstvo se kaže v utrujenosti delavca ob delu v sodobno organizirani in mehanizirani tovarni, kjer je fizično delo zmanjšano na čim manjšo mero. Ker pa je zaradi svojega načina življenja izven tovarne prisiljen v »najboljši dobi« svojega življenja tja do 35. leta mirovati, so njegove telesne sposobnosti neprimerno zmanjšane. Zato bi bilo nujno potrebno, da se v okviru delovne organizacije potrudimo še bolj kot do sedaj za razvijanje športno rekreativne dejavnosti za vse delavce, ne samo za tiste, ki so to voljni delati. Tako bomo prihranili marsikomu prezgodnjo invalidnost v »zrelih« letih njegovega življenja.

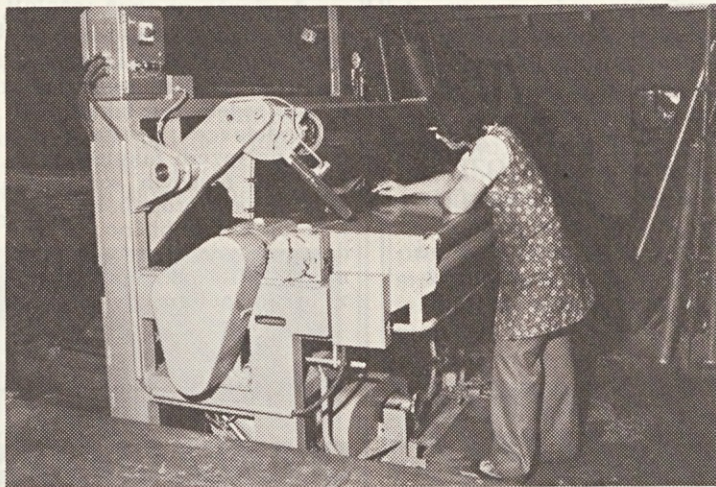
dr. Jaka Vadnjak

PREDSTAVLJAMO VAM ...

(Nadaljevanje s 7. strani)

izdelovalne roke, ki so bili v preteklem letu že 3–4 mesece. Taki izdelavni roki so za večino naročnikov nesprejemljivi. Pretresti bo potrebno proizvodni program in ugotoviti ekonomičnost izdelave nekaterih naših artiklov in morda ustrezno spremeniti cene. Pred nami so novi zanimivi izdelki, ki jih bo treba čimprej osvojiti npr. sanforirni trakovi za potrebe tekstilne industrije, poliuretanska sita za rudniške separacije, novi tipi bandaž itd. Pri pregledu naročil lahko

ugotovimo, da so še precejšnja področja Jugoslavije, ki jih z našimi izdelki še ne pokriva. Zato bo za naše delovno področje čimprej potrebno pridobiti tehničnega svetovalca, ki bo naročnike seznanjal z našimi možnostmi, novostmi in pridobival nove naročnike, ki še vedno gumirajo valje v inozemstvu, pogosto tudi zaradi nepoznavanja naše proizvodnje. Potrebno bo še bolj tesno sodelovanje z operativno pripravo, Sava Commercem, razvojem in drugimi sektorji, ker le skupno delo lahko daje dobre rezultate. Poskrbeti pa

bo treba tudi za izboljšanje delovnih pogojev in za požarno varnost. Ena od pomembnih nalog je tudi izboljšanje delovne in tehnološke discipline, saj neresljivo delo, ki je značilno za našo delovno enoto, zahteva še večjo delovno in tehnološko disciplino. Tudi manjši tehnološki »prekrški« so lahko usodni za kvaliteto tako občutljivih izdelkov kot so valji, prevleke posod ali bandaže. Precej prizadevanj bo potrebnih tudi pri osveščanju nekaterih sodelavcev, ki preveč izpostavljajo svoje interese in premalo čutijo s kolektivom.

Z uresničitvijo vseh zastavljenih nalog bomo »opravičili« velika vlaganja v modernizacijo proizvodnje prevlek, s kvaliteto naših prevlek pa potrjevali dobro mnenje o savskih izdelkih.

V GOZDU

Doma sem blizu gozda. Večkrat grem v gozd. Spomladi opazujem lepo zeleno listje. Večkrat vidim srne. Poleti grem po gobe in borovnice. V gozdu slišim petje. Tudi v jeseni je lepo. Takrat je listje že lepo pobarvano.

Damjan Dijak,
Besnica, 1. r.

ČLOVEKOVE ODTUJITVE

običajno prepreči razsulo družine na ta način, da vzame vaje v svoje roke. Tako jo življenjska nuja zaradi neučinkovitosti in malomarnosti alkoholnega moža potisne na »prestol družine«, pravzaprav na »prestol revščine in gorja«. Nekdanji gospodar, oziroma oče, ki je nekoč dajal družini občutek varnosti, postane sedaj privesek družine. Pravzaprav je izvržek, ki postaja čedalje bolj predmet sovraštva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja. Temu stanju pravimo patološki matriarhat v alkoholikovi družini. Opisani zamenjavi prvin, skih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani. Otroci se v vseh zadevah obračajo na mamo. Očeta se sramujejo, ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče preprirov in pretepov, pozneje pa postanejo »osebni stražarji« matere, ki jo varujejo pred očetom. V takšni družini ne morejo biti zadovoljene osnovne potrebe po varnosti in ljubezni. Zato so otroci prizadeti, nevrotični. Navedene okoliščine povsem

uničijo pozitivne čustvene vezi med nekoč ljubečima se zakoncem.

Bistvo dogajanja v tej fazi alkoholizma poimenujemo kot alkoholno bolezen alkoholikove družine, ki je v tem, da so se navedenim razmeram patološkega alkoholnega matriarhata vsi družinski člani prilagodili v tolikšni meri, da ne napravijo nič učinkovitega, da bi situacijo spremenili. In ravno s tem »dokazujejo«, da so vsi bolni.

V končni fazi (če alkoholik ne kapitulira in se ne začne zdraviti z družino vred) pa pride do razveze in reorganizacije enega dela družine. Alkoholik pa ženi običajno ne da miru, temveč jo nadleguje celo na delovnem mestu. To stanje traja, dokler ga ne pobere odrešilna smrt. Poprečna življenjska doba alkoholikov je okoli 52 let.

2. Faza alkoholikovega osebnostnega in družbenega propadanja. Ko je alkoholik uničil družino, izgubil prijatelje, zapravljal službo, je po naših izkušnjah nepopravljivo odtujen, saj nima nikogar več, ki bi mu s srcem stal ob strani na

dolgotrajni in zahtevni poti zdravljenja in resocializacije. Životari po beznicah in čaka na neizbežni konec.

Alkoholizem spremljajo tudi okvare na telesnem zdravju. Najbolj prizadeti so možgani, vsak kozarec alkohola uniči več tisoč možganskih celic. Po tridesetem letu starosti sicer vsakemu dnevno propade okoli 100.000 možganskih celic, alkoholiku pa približno dvakrat toliko: 13 milijard – kolikor imamo možganskih celic, je res veliko, toda nikakor ne neizčrpno število. Zaradi naglega propadanja možganskih celic in pogostne pijanosti alkoholiki niso več ustvarjalni, postopoma postanejo bebasti (razne stopnje psihoorganskega sindroma).

Alkohol počasi, toda zanesljivo uničuje tudi druge organe, predvsem srce, jetra, ledvice, želodec itd.

Zdravstvene okvare še zdaleč niso najbolj bistvene komplikacije alkoholizma, kot so nekoč zmotno domnevali v medicini. Telesno še povsem zdrav alkoholik lahko opravi

še vse tisto, čemur pravimo uničenje družine.

Alkoholizem se včasih zaplete s kakšno psihiatrično komplikacijo (bledež, blodnjavost, bolezenska ljubosumnost, psihoza Korsakova, božjast, bebavost itd.). S temi komplikacijami se je – in še vedno – ukvarja tradicionalna psihiatrija, ki alkoholizem sam pusti v nemar.

Kdo je torej alkoholik?

Alkoholik je vsak, ki je zaradi pogostnega in pretirnega pitja alkohola postal od alkohola odvisen in ima zaradi tega nevšečnosti v družini in v službi, javljajo pa se tudi zdravstvene okvare. Če za koga to še ni alkoholizem, naj počaka še kakšno leto, pa se bo alkoholna bolezen zanesljivo pokazala v »vseji svoji krasoti«. Na kratko: alkoholizem je vsakršno uživanje alkohola, ki ustvarja probleme.

PRIHODNJIČ: ALKOHOLIZEM PRI MLADIH

RAZPIS ZA PRIZNANJE INOVATOR LETA OBČINE KRANJ

Komisija za inovacije pri občinski raziskovalni skupnosti Kranj objavlja razpis za podelitev priznanja INOVATOR LETA OBČINE KRANJ ZA LETO 1978.

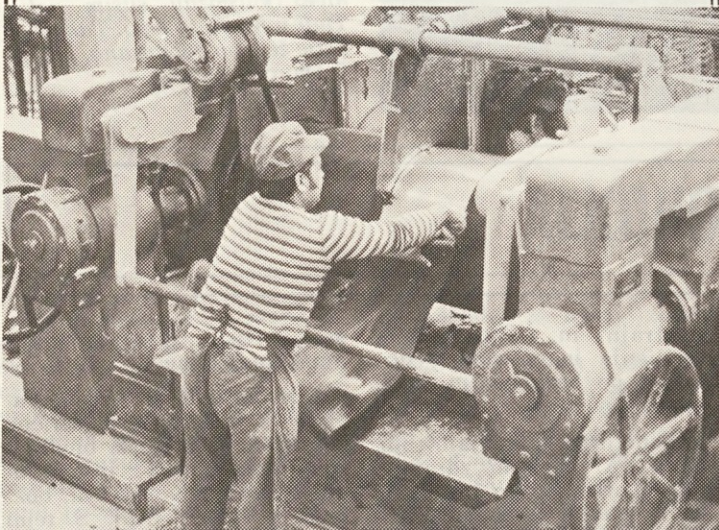
1. Za priznanje INOVATOR LETA OBČINE KRANJ za leto 1978 lahko kandidirajo delavci v združenem delu občine Kranj, ki so v letu 1978 uresničili svoje dosežke na področju inovatorstva.

2. Na razpis se lahko prijavijo:

- delavci ali skupine delavcev občine Kranj, s pogojem, da pristojni organ upravljanja v OZD ugotovi ustreznost predloga ter ovrednoti inovacijski dosežek glede na predlagano stopnjo priznanja;

- individualni inovatorji izven OZD v občini Kranj, s tem, da da oceno pristojni organ OZD, s katero poslovno sodeluje oz. združenje, katerega član je;

- priznanje lahko predlaga tudi samoupravni organ, družbenopolitična organizacija ali organ družbeno-politične skupnosti; zanje velja enak postopek pri vrednotenju dosežkov.

3. Prijava mora vsebovati:

- osebne in splošne podatke prijavitelja (ime, bivališče, izobrazba, delovno mesto)
- kratek opis ali risbo vsake inovacije
- podatek za vrednotenje inovacije na osnovi pravilnika.

4. Priznanje INOVATOR LETA OBČINE KRANJ se podeljuje v obliki plakete in sicer:

- priznanje I. stopnje nad 46 točk
- priznanje II. stopnje 36–45 točk
- priznanje III. stopnje 25–35 točk

po merilih in kriterijih, ki so določena s pravilnikom o podeljevanju priznanj.

5. Prijave zbira raziskovalna skupnost Kranj, Trg revolucije 1. do 15. maja 1979.

6. Razpis, rezultati in nagrajenci bodo objavljeni v javnih sredstvih obveščanja.

7. Vse dodatne informacije v zvezi z razpisom dobite na raziskovalni skupnosti Kranj, tel. 23-042.

TRIDESETLETNICA INŠTITUTA »JOŽEF ŠTEFAN«

Aprila letos praznujejo v inštitutu »Jožef Štefan« 30-letnico svoje organizacije s posebnim akcijskim načrtom kolektiva, da bi se še tesneje povezali z gospodarstvom in sodelovali v neposredni proizvodnji. V današnjih časih, ko postaja znanost vse bolj temeljna produkcijska sila, je taka usmeritev seveda tudi logična — in še več: uporabo znanosti v produkciji nam narekuje združeno delo in ponuja tudi možnosti za to.

Kako pomemben je akcijski načrt kolektiva inštituta »Jožef Štefan« nam pove že samo nekaj podatkov, da je danes v inštitutu nad 600 zaposlenih, da je od tega 60 profesorjev in drugih sodelavcev fakultet, da 25 sodelavcev inštituta predava na raznih fakultetah, da nad 100 njegovih sodelavcev študira na 3. stopnji, da vsako leto opravi približno 60 študentov svoja diplomska dela na inštitutu ipd.; samo lani so z organizacijami združenega

dela sklenili približno 250 raziskovalnih pogodb; veliko inženirjev in tehnikov iz gospodarstva se specializira v laboratorijih inštituta — in naštevati bi lahko še in še. Značilno je multidisciplinarno delovanje strokovnjakov v okviru inštituta, ki so tako usposobljeni rešiti marsikatero teoretično ali tehnično vprašanje iz produkcije ali v posamezni stroki. Znanе so tudi njihove specialne računalniške naprave za vodenje določenih strojev ali za krmiljenje določenih procesov. Izdelali so na primer že vrsto vrhunsko zahtevnih medicinskih naprav, s katerimi zdravniki rešujejo marsikatero življenje, idr.

Ta mesec, ko praznujejo jubilej svoje organizacije, ponujajo člani kolektiva inštituta »Jožef Štefan« našemu združenemu delu takšno znanstveno-tehnološko sodelovanje, ki se prilega času, ki ga živimo, in obdobju znanstveno-tehnične revolucije.

OPOMBA UREDNIŠTVA

V prejšnji, 6. številki Save, smo objavili obširno informacijo o urejanju razmer v tozdu Umetno usnje. Hkrati smo pripisali, da v objavljenem programu manjka še nekaj odgovorov, zato smo jih skušali dobiti za to številko. Zanimljivo je v tem trenutku nemogoče napovedati, kako se bodo razmere v proizvodnji umetnega usnja nasploh urejale. Pred kratkim so izredno močno povišali cene tekstila (za umetno usnje), povečali so tudi cene nekaterim drugim surovinam — skratka pogoji gospodarjenja se še vedno zaostrujejo. Ureditev razmer v tozdu Umetno usnje torej ni samo v »pristojnosti« delavcev Save, ampak tudi številnih dejavnikov izven Save.

Tovariš Mile Milivojevič pa je obljubil, da bo za eno prihodnjih številok Save pripravil obširno informacijo o tem, kako v posameznih tozdi nastanejo izgube, kdo in kaj vpliva na to ter kaj bi bilo treba narediti, da se ta problem našega gospodarstva odpravi.

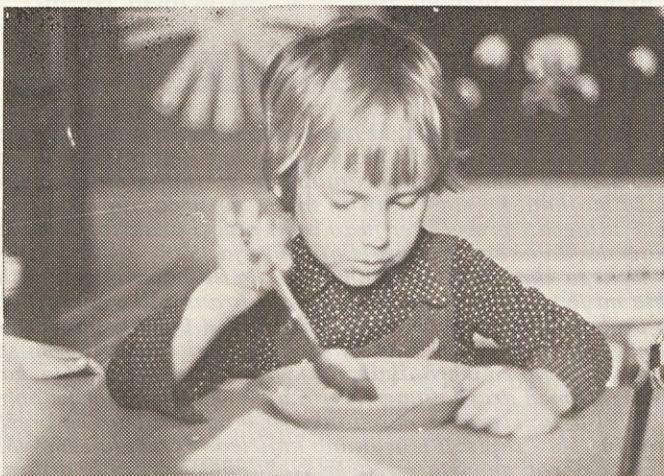
Jošt

OB MEDNARODNEM LETU OTROKA

Organizacija združenih narodov je pred nekaj leti razglasila mednarodno leto žene, letošnje leto pa je ta najširša mednarodna organizacija proglasila za leto otroka. Zakaj? Odgovora ni težko najti. Zato, ker v svetu, pa tudi pri nas, položaj žene in otroka ni tak, kot bi mogel in moral biti.

Dve tretjini človeštva še vedno pesti lakota, le manjši del človeštva živi v izobilju, oziroma celo preobilju. Tisti dve tretjini ljudi, torej večina prebivalcev našega planeta, še vedno ne ve, ali bo jutri dovolj hrane, ali bodo preživel. Položaj žene in otroka je v takih razmerah hud in težak. V tem svetu zelo veliko otrok nikoli ne praznuje svojega petega rojstnega dne. Mnogi med njimi zaradi bolezni in lakote umro že v prvem letu življenja. Na vse to želi organizacija združenih narodov opozoriti zlasti tisti del ljudi, ki žive v preobilju, ki žive v sebični tekmi potrošniškega sveta. Ne le opozoriti, tudi vzbuditi zavest ljudi, da bi se to tragično stanje spremenilo.

Vsak tretji otrok na svetu ne dobi dnevno dovolj hrane

Tudi pri nas moramo pogledati okrog sebe in ugotoviti, kaj smo storili za otroka, za njegov položaj v naši družbi. Zlasti na področju vzgoje in izobraževanja smo v naši socialistični skupnosti storili mnogo, a še vedno ne dovolj. Kljub zelo intenzivni gradnji vzgojno varstvenih ustanov, v njih še vedno ni dovolj prostora za otroke vseh zaposlenih mater. Samoupravna socialistična družbena ureditev daje obilo možnosti, da se še bolj zavzeto spoprimemo s temi problemi.

Kaj pa otroci in njihov prosti čas?

Prav na tem področju smo brezbrizni. Premalo se zavedamo krutega krvnega davka, ki ga med otroki vsako leto terjajo naše ceste. Smo storili dovolj za varnost in zdrav razvoj naših otrok?

Smo zgradili dovolj urejenih otroških igrišč? Predvsem pa se vprašajmo, ali se kot starši dovolj zavedamo pomembne vloge, ki jo imamo pri oblikovanju osebnosti.

To je le nekaj vprašanj, o katerih razmišljajmo tudi ob mednarodnem letu otroka. Pa ne le ob tej priložnosti. O tem moramo razmišljati vedno, se spopadati s problemi in jih reševati. Le tako bomo oblikovali srečnega in zavestnega graditelja jutrišnjega dne.

Vera Drašak

KAKŠNE NAJ BODO RAZPRAVE O GOSPODARSKEM NAČRTU

V četrtek, 29. marca, so se sestali člani predsedstva sindikata delovne organizacije, sekretariat sveta ZSMS, člani občinske konference ZKS Kranj iz naše delovne organizacije, predstavniki aktiva ZB, samoupravnih organov na ravni DO Sava in Sava Commerce, vodstvo delovne organizacije in nekateri strokovni sodelavci, ter obravnavali predlog gospodarskega načrta.

Posvet je bil organiziran predvsem zaradi sprejema stališč, ki naj bi služila za oblikovanje nadaljnje razprave, tako na sindikalnih skupinah kot na zborih delavcev. Sprejeta stališča oziroma razprava je opozorila predvsem na določene pomanjkljivosti, ki jih vsebuje predlog gospodarskega načrta. Gre za manjše računske in tiskarske napake, ki jih je treba popraviti in popravek posredovati pred razpravo.

Na razpravah pa bi morali največ pozornosti posvetiti vprašanjem produktivnosti, kadrom, naduram, zaposlovanju, spremembam poslovne politike, vprašanju zaloga, tekoči poslovni politiki itd.

Razpravljalci so bili tudi mnenja, da bi morali skupaj z gospodarskim načrtom za leto 1979 obravnavati tudi predlog plana poslovno organizacijskih ciljev v letu 1979 strokovnih sektorjev DO Sava in Sava Commerce. Tudi izvozu bi morali posvetiti posebno pozornost, saj ne pomeni le boljše realizacije, temveč tudi pridobivanje deviz za nabavo surovin in drugih materialov iz uvoza.

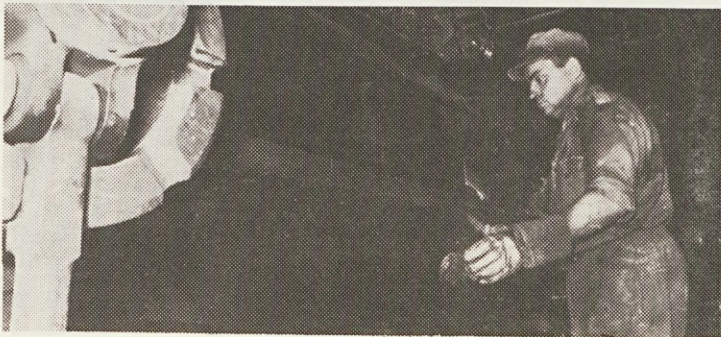
Ker se pri planiranju mase bruto osebnega dohodka oziroma osebnih dohodkov na zborih delavcev postavlja precej vprašanj, je treba inštruktorjem ob razlagi, poleg celotnega gospodarskega načrta, pripraviti primerjave povprečnih osebnih dohodkov delovnih organizacij in drugih družbenih dejavnosti v kranjski občini.

Zanimivo je tudi stališče do zaposlovanja in nadur. Problematiko s tega področja je potrebno obravnavati selektivno. Ponekod upravičeno presegajo planirano, drugod najbrž manj upravičeno. Praviloma naj indeks zaposlovanja in nadur ne presega indeksa 100, glede na lanskolletno realizacijo, temveč naj se poišče notranje prerazporeditve.

Ker je sestavni del gospodarskega načrta tudi delovni koledar, ki je sedaj v veljavi, se moramo zavzeti za takšno izrabo dopustov, da bo sodelavcem, ki niso strogo vezani na proizvodnjo, omogočeno fleksibilno izrabljanje letnega dopusta.

Zelo pomembna postavka v gospodarskem načrtu je tudi plan investicij. V vseh razpravah in tudi v praksi moramo dati poseben poudarek hitrejši realizaciji tekočih in novih investicij, predvsem zato, ker časovno vežejo precejšnja finančna sredstva, ki se ne obračajo. Predvsem pa moramo ob razpravi, v kateri moramo sodelovati zavzeto, konstruktivno in vsebinsko poudariti dolžnosti in pravice vseh nas, saj bo le tako tudi uresničitev zastavljenih ciljev uspešna.

Zavedati se moramo, da bomo le z maksimalno angažiranostjo vseh družbenopolitičnih organizacij in članov kolektiva dosegli oziroma presegli zastavljene cilje. L. M.

POSVET PREDSEDNIKOV OSNOVNIH ORGANIZACIJ ZSM

V četrtek, 22. marca 1979, je bil v prostorih delavskega doma v Kranju posvet predsednikov ZSM iz OZD, KS, šol in kmetijstva. Da bi bilo delo kvalitetnejše in učinkovitejše, so bili posveti ločeni po področjih mladinskega delovanja. Prisotne, ki se jih tokrat ni zbralo prav veliko, je pozdravila predsednica kranjske mladine, Alenka Markovič, in nadaljevala s pregledom uresničevanja delegatskega sistema na področju mladinskega delovanja. Prisotni smo se seznanili z vprašalnikom, na katerega bodo posamezne osnovne organizacije odgovorile in zajema naslednja vprašanja:

Kako osnovna organizacija ocenjuje zanimanje članov mladinske organizacije za delo v naših delegacijah za skupščino občine in skupščino SIS, nadalje kako nas delegati obveščajo o tematiki sej, kako se osnovne organizacije vključujejo v delo delegacije, kako sodelujejo pri oblikovanju stališč in kako se ta stališča uveljavljajo, ali smo vključili v programe naše osnovne organizacije ZSMS tudi tematiko iz programa zborov skupščine občine in SIS ter katerim vprašanjem so osnovne organizacije posvetile največ pozornosti in katere so bistvene ovire, ki preprečujejo boljše delo delegacij, oziroma kaj mislijo osnovne organizacije narediti za odpravo le teh in na kakšen način so seznanjene z odločitvami zborov skupščine in skupščine SIS. Svoje odgovore na zastavljeni vprašalnik morajo osnovne organizacije ZSM poslati na občinsko mladinsko konferenco najkasneje do 5. aprila 1979.

V drugi točki dnevnega reda je tov. Markovičeva spregovorila o usmerjenem izobraževanju in o akcijah, ki bodo potekale ob javni razpravi o

usmerjenem izobraževanju. Poudarila je, da je treba organizirati široko javno razpravo v vseh osnovnih organizacijah ZSMS in pripraviti izhodišča za problemsko konferenco o osnutku zakona ter o samoupravnem položaju učenca v šolstvu, ki naj zajema oceno priprav tozgov in šol za prehod na usmerjeno izobraževanje, oceno predpisa in s tem v zvezi usmerjanje v poklice, vprašanje štipendiranja, izobraževanja ob delu, oceno pogojev dela za praktično usposabljanje učencev ter oceno samoupravnega položaja učencev v šoli.

V nadaljevanju seje so prisotni izpolnili vprašalnik o vključevanju mladih po tozdih v obravnavo zaključnega računa za leto 1978. Vprašalnik je zajemal vprašanja vključevanja mladih pri obravnavi v osnovne organizacije, nadalje pripombe in predloge, ki so se pojavili pri obravnavi zaključnega računa ter zaključke in mnenja osnovnih organizacij ZSM o razpravi.

O mladinskih delovnih brigadah je spregovoril Mile Milošević in omenil, da bo v letošnjem letu 6 velikih delovnih brigad širšega družbenega in teritorialnega pomena, seveda pa bo v posameznih mestih po Jugoslaviji še dovolj mladinskih delovnih brigad lokalnega pomena. Vse bodo imele isti cilj: poleg materialnih pridobitev, ki jih takšno delo prinese, se bo kovalo bratstvo in enotnost, pa tudi prijateljstvo med narodi in narodnostmi Jugoslavije, ki ga ni moč pridobiti na tako pristrčen in neposreden način nikjer drugod. Mladi ljudje se kalijo ob delu, zabavi, izobraževanju ter spoznavajo na tak način tudi kulturo in navade ostalih področij naše domovine. Letošnjih delovnih akcij se bo udeležilo 170

brigadirjev iz kranjske občine. Občinska konferenca je poslala vsem OO ZSM dopise, vendar ji, kljub dolgemu roku, do danes še niso vse poslale poimenskih prijav brigadirjev. Tovariš Milošević je poudaril, da moramo v brigade pošiljati mlade, ki si to zaslužijo, bodisi z delom v mladinski organizaciji ali s svojim delom v samoupravnih organih in na delovnem mestu. Ker se je v prejšnjih letih pojavljala slaba pripravljenost kranjskih brigadirjev, so letošnje leto delo zastavili temeljiteje. V Strazišču bodo organizirali lokalno delovno akcijo, ki naj bi imela vse značilnosti zvezne ali republiške delovne akcije. Tu naj bi se mladi brigadirji spoznali z brigadirskim življenjem in delom. O sprejemanju mladih v teritorialno obrambo je spregovoril Jure Tomažič. Bil je mnenja, da je treba mladim, predvsem mladinkam, na ustrezen način obrazlo-

žiti in prikazati pomen in delo v teritorialni obrambi in jih za to zainteresirati. Vse tiste, ki se bodo prijavili, bodo povabili na posvet, kjer jih bodo temeljiteje seznanili z nalogami in vlogo teritorialne obrambe in šele nato se bodo mladi odločili, ali se bodo vključili v teritorialno obrambo ali ne. V teritorialno obrambo se lahko vključijo vsi, ki niso odslužili vojaškega roka, oziroma ga ne bodo, ker so oproščeni, vsi ki niso mlajši od 16 let, zato naj bi bili v teritorialno obrambo vključeni študentje, mladi kmetovalci in predvsem dekleta.

V zadnji točki dnevnega reda smo pregledali izvrševanje nalog v zvezi s sprejemom zvezne štafete in lokalne štafete in določili mlade, ki bodo sodelovali pri nošenju in sprejemu zvezne štafete. Mladi smo se razšli z željo, da bi bilo podobnih srečanj še več.

Jože Vratarič

VARČEVANJE ZA DRŠALKE

Denar — to je beseda, ki me spremlja že od zgodnjega otroštva. Že takrat sem vedela, da je to majhen srebrn kovanec, zaradi katerega sem dobila hranilnik in hranilno knjižico. Bila sem še majhna, ko sta mi ati in mami govorila, da od njiju ne smem zahtevati preveč, ker ju to velja precej denarja. Tako sem se naučila, da ne smem zapravljati denarja.

Nekega dne sem mami omenila, da si želim nove drsalke. Rekla mi je: »Kar začni varčevati in prihrani toliko denarja, potem pa bomo šli v trgovino in ti jih kupili.« Od tistega dne sem pridno varčevala. Vsak dinar, ki mi ga je kdo podaril, sem spustila skozi luknjico v hranilnik, da je prijetno zažvenketalo, ko se je pomešal med druge dinarje. Hranilnik se je tako počasi polnil. Ko je bil poln, sva ga z mami odnesli v banko. Tam so prešteli denar in vsoto zapisali v hranilno knjižico. Vprašala sem: »Mami, bo že dovolj denarja?« »Ne še. Nekaj boš morala še prihraniti.« Čez nekaj časa sem že imela dovolj denarja in z mami sva kupili drsalke. Komaj sem čakala, da sem lahko odšla s prijateljicami na led in kmalu sem se naučila dobro drsati.

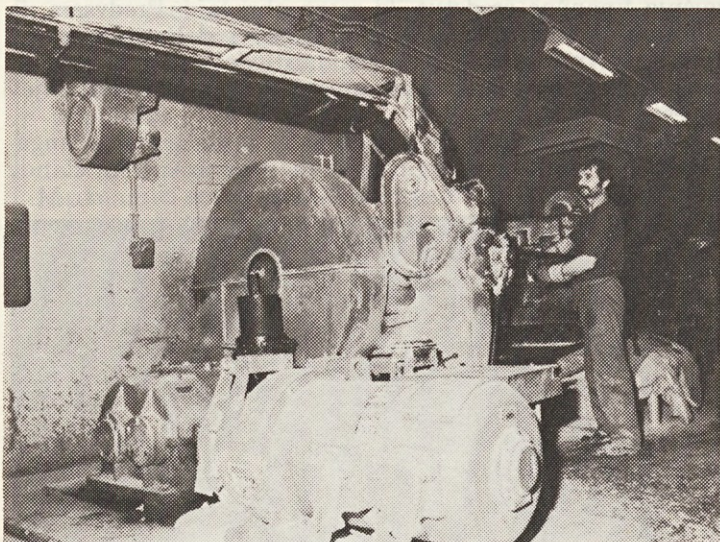
Andreja Jerala, 8. č.
OŠ Lucijan Seljak, Kranj

JUŽNA AFRIKA IN NARODNOOSVOBODILNA GIBANJA

Komisija za mednarodna in medobčinska sodelovanja pri OK ZSMS Kranj je v četrtek 5.4. 1979 pripravila predavanje za vse člane ZSMS v Savi z naslovom »JUŽNA AFRIKA IN NARODNOOSVOBODILNA GIBANJA«. Predavanje je bilo v novi upravni stavbi in se ga je udeležilo zelo malo mladincev. Predavanje je vodil tov. Stjepan Kuhlant, ki nam je orisal življenje narodov v Južni Afriki. Narodi se bojujejo za osnovne človekove pravice, ki jih režimi v tem delu sveta ne spoštujejo. V tednu solidarnosti z omenjenimi narodi je bilo danih v prodajo večje število nalepk in značk. Sredstva, zbrana z omenjeno prodajo, so namenjena nakupu večjega števila copat za begunce, ki so v taborišču v Mozambiku. Naša dolžnost je pomagati sovrstnikom na jugu Afrike, ki umirajo od lakote in različnih bolezni.

Predavanje je bilo organizirano po 14. uri in kakor sem že omenil, udeležba ni bila zadovoljiva. Tudi udeležba na takšnih ali podobnih predavanjih potrjuje našo mladinsko solidarnost!

Franc Dolhar

GIBLJIVI DELOVNI ČAS PO NOVEM

Giblivi delovni čas je v naši delovni organizaciji že dobro leto v veljavi. Verjetno lahko rečemo, da se je v resnici uveljavil. Delavci, ki imajo giblivi delovni čas, se s tem sistemom zelo pohvalijo, niso več obremenjeni z mislijo na tistih zamujenih pet minut, ki so bile prej tako pogoste, pa tudi prihod in odhod z dela je mnogo lažji, saj ni več tako hudih prometnih zagat.

V enem letu pa so se pokazale tudi nekatere pomanjkljivosti v predpisu o giblivem delovnem času. O pripombah, ki so jih zbrali v tozdih in s sektorjih, je razpravljala gospodarski odbor delovne organizacije in sprejel nekatere dopolnitve k organizacijskemu predpisu. Poglavitni namen dopolnil je v tem, da bi omejili negativni trend, ki se opaža pri gibanju nadurnega dela. Dopolnitve pa so naslednje: Delavcu, ki ima giblivi delovni čas, se prizna, da je delal preko polnega delovnega časa šele tedaj, ko je presegel predpisan presežek ur (16 oziroma 32 ur) po organizacijskem predpisu o giblivem delovnem času. Poglejmo primer: Delavec je v tekočem mesecu izvršil 184 rednih ur in še 16 ur viška, ki se mu prenese v naslednji mesec. Tako je dosegel pogoje, da v naslednjem mesecu lahko opravlja nadurno delo, vendar le od 17. ure dalje.

Za tiste delavce v proizvodnji, ki imajo premakljiv delovni čas, se prične nadurno delo takoj po končanem 8-urnem rednem delu.

V organizacijski predpis o GDČ so vnesli med drugim tudi dopolnilo, da v redni delovni čas šteje tudi službeni opravke izven obveznega delovnega časa, če gre za poročanje poslovnih organov tozdov in drugih vodilnih in vodstvenih delavcev, ki so po določenih samoupravnih aktov dolžni sodelovati na sejah organov upravljanja.

Enako velja tudi za določene delavce, ki občasno redno nadzirajo delo v drugi in tretji izmeni, ali ko jih zaradi intervencije oziroma nujne pomoči kličejo v delovno organizacijo izven rednega delovnega časa. Ta delovni čas se upošteva, če delavec ostane v delovni organizaciji najmanj dve uri. To velja predvsem za organizacijske vodje v proizvodnji, vzdrževanju in energetiki. Spisek teh delavcev in režim občasnega nadzora določajo vodje tozdov oziroma direktorji sektorjev.

Gospodarski odbor je sprejel še nekatera dopolnila k organizacijskemu predpisu, vendar so ta bolj tehničnega značaja in pa nekatere dopolnitve, ki sprejete člene le še bolj natančno opredeljujejo.

Vera Drašak

MLADI IN INFORMIRANJE

V svoj delovni razgovor in dogovor so mladi vnesli – kot eno najpomembnejših dejavnosti tudi informiranje. Izvolili so svojo komisijo, ki bo skrbela skupaj z našim odborom za informiranje in z uredništvom, da bodo člani ZSMS Sava vsestransko obveščeni. Hkrati si bodo prizadevali, da bo v našem glasilu čimveč informacij o delovanju zveze socialistične mladine, o delovanju osnovnih organizacij... Skratka, program informiranja je dobro pripravljen. Mladi so se dogovorili, da se bodo udeleževali tudi sej odbora za informiranje in tudi na tak način neposredno sodelovali pri uresnitvi svojega načrta.

Komisija za informiranje ZSMS Sava, ki jo vodi nad vse delaven predsednik Jože Vratarič so tile člani: Miloš Čavič, Janez Cvek, Rudi Zevnik, Franc Dolhar.

Njihov program pa je takle:

- predstavitev in spremljanje dela: sveta konference, OO, komisij,
- slikovna predstavitev članov sveta konference,
- predstavitev dela mladit v SO, DPO, društvih,
- pisanje s področja izobraževanja, inovacij, racionalizacij mladit,
- pisanje o sodelovanju mladine z drugimi DPO in društvu v Savi,
- zbirati in objavljati novice s področja mladinskega delovanja izven Save: mladinske del. brigade, vojaki, druge delovne organizacije,
- pisanje o problematiki mladit,
- razgovori: predsedniki komisij, OO, nagrajenci, delegati,
- spremljanje: športnih, kulturnih in drugih prireditiv in proslav, ki jih bo organizirala mladina.

NAFTA IZ AVTOMOBILSKIH GUM

Zahodnonemški minister za znanost VORKER HAUS je izjavil v bonskem parlamentu, da je v ZRN skoraj dokončana metoda za pridobivanje nafte iz starih avtomobilskih gum. Bonna vlada financira dva projekta kemičnega procesa proizvodnje nafte iz gum pod visokimi temperaturami. Obe metodi se lahko prilagodita tudi za proizvodnjo plina ali koksa iz te pomembne (sekundarne) odpadne surovine. (Rojter) Privredni Pregled (16. marca 1979).

Pripis

Če bodo v ZRN uresničili ta dva projekta, bodo lahko rešili tudi zelo pereč problem odpadnih gum. Takšna rešitev pa bi bila zanimiva tudi za razrešitev problema odpadnih gum pri nas, saj jih je vsak dan več, ležijo povsod, največkrat pa tam, kjer zanje ni prostora. Tako bi rešili tudi problem onesnaženega okolja.

L. M.

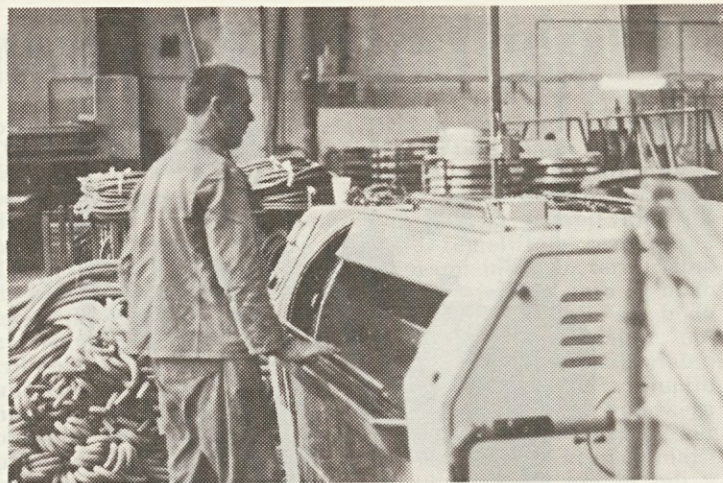
OLIMPIJSKE IGRE IN ZNAMKE

Pred vsakimi olimpijskimi igrami se pojavijo posebne izdaje znamk s športnimi motivi in olimpijskimi krogi. Države, ki sodelujejo na teh svetovnih športnih prireditvah, izdajajo poleg raznih drugih spominkov, značk in kovancev tudi znamke. Zanimanje za te znamke je med zbiralci veliko. Dostikrat se zgodi, da filatelisti na dobijo vsega, kar je bilo ob tej priložnosti danega v promet. To pa še posebej velja za spominske ovojnice, opremljene z olimpijskimi znamkami in žigi prvega dne — FDC, za znamke in žige prvega dne začetka iger. Posebno so iskane znamke države, ki je organizator te velike športne prireditve. Seveda pa v veliki meri vpliva na zanimanje filatelistov splošno zanimanje za to državo in njeno do takratno politiko pri izdajanju znamk kot so: naklada, kvaliteta in drugo.

Mnoge države, pri katerih je filatelija razširjena v večjem obsegu, pripravljajo vsako leto poleg mednarodnih razstav, avkcij, katalogov itd., tudi razne analize. Ena od takšnih analiz, ki je bila narejena v Zahodni Nemčiji, je pokazala, da je na prvem mestu zanimanje za znamke z olimpijskih iger, tem pa sledijo po vrsti še avioni, ladje, favna in flora, osvajanje vesolja, reprodukcije itd.

Za tiste, ki jim je pri srcu šport in ki želijo ohraniti spomin na XXII. olimpijske igre v znamkah, je že čas, da začno o tem razmišljati in iskati poti za zagotovitev posebnih izdaj »XXII. Olimpijske igre 1980«.

C. A.

MED PARAGRAFI

Na 12. seji zbora združenega dela občinske skupščine v Kranju sta bili zastavljeni dve delegatski vprašanji. Ker menimo, da sta zanimivi tudi za naše bralce, smo pripravili kratek povzetek.

VAROVANJE OKOLJA

Kdo je dolžan nadzorovati in kaznovati ljudi, ki vozijo v gozd razne odpadke?

Po določiteli zakona o gozdovih je prepovedano odlagati smeti in odpadke v gozdovih. Kršitev se za delovne organizacije obravnava kot gospodarski prestop, za posameznike pa kot prekršek.

Na območju občine Kranj ima Gozdno gospodarstvo Kranj družbene gozdove v upravljanju, zasebne pa v gospodarjenju. Tako spada v njegovo delovno področje tudi urejanje odnosov s strankami in lastniki gozdov glede onesnaževanja gozdov. Gozdno gospodarstvo ima na terenu svoje nadzornike.

Organizacije združenega dela in posamezniki so po zakonu dolžni varovati okolje. Na vsakem koraku, zlasti pa v gozdovih, vidimo, da je kršiteljev še veliko. Nadzorstvo nad izvajanjem zakonskih določil in predpisov s področja onesnaževanja okolja opravljajo v okviru svojega delovnega področja inšpekcijski organi in organi milice. Delavci milice poročajo o kršitvah pristojnemu inšpekcijskemu organu, posameznike pa lahko na kraju samem mandatno kaznujejo. Vendar je tu potrebna pomoč nas vseh. Naša dolžnost je prijaviti kršitelje, saj sicer ni mogoče proti njim ustrezno ukrepati.

GRADNJA OGRAJ

Kdo je pristojen za nadzor ljudi, ki postavljajo razne betonske ograje brez dovoljenj?

Na območju skupščine občine Kranj ne bi smel noben občan postavljati ograje brez ustreznega dovoljenja upravnega organa skupščine občine Kranj. To dovoljenje izda oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve pri skupščini občine Kranj na podlagi priglasiť strank. Nadzor nad postavljanjem ograj pa spada v pristojnost urbanistične in cestno-prometne inšpekcije. V pristojnost cestno-prometne inšpekcije spada takrat, kadar je ograja postavljena v cestnem varovalnem pasu, ki znaša ob magistralnih cestah 10 m, ob regionalnih in lokalnih cestah pa 3 m. Širina normalnega pasu se računa od zunanjega roba cestnega sveta. To pa ne velja za naselja, za katera obstojajo potrjeni urbanistični načrti ali odloki, ki jih nadomestujejo. Gradnje ograj v urbaniziranih naseljih nadzoruje urbanistična inšpekcija.

Urbanistična inšpekcija in cestno-prometna inšpekcija posredujeta pri gradnji ograj vedno takrat, kadar dobijo prijavo o nedovoljeni gradnji ograje ali žive meje. Zaradi preobilice dela na drugih področjih svojega udejstvovanja pač nista zmožni, da bi nadzorovali prav vse dovoljene in nedovoljene gradnje ograj na območju skupščine občine Kranj.

IZLET SAVSKIH UPKOJENCEV

Za dan žena — 8. marec — smo šli savski upokojenci na skupni izlet z upokojenci Društva upokojencev Šenčur. Odpeljali smo se na morje. Po krajšem postanku v Kopru smo pohiteli v Strunjan. Naš cilj je bil ogled prvih cvetočih mandljevcev. Ti so nas pozdravili v prelepem sončnem dnevu.

V domu vojaških vojnih invalidov so nas prijazno sprejeli in nam pripravili kosilo.

Večina udeležencev izleta je odšla na kopanje, ostali pa so posedeli v restavraciji ob istrski črnini.

Ko smo se vračali proti domu, smo si v Hrastovljah ogledali čudovite freske, kulturni spomenik Slovenije. Tako so prišli na svoj račun tudi tisti, ki se niso kopali.

Naslednji izlet bo 30. aprila v Kočevje. Ogledali si bomo grad Turjak, Ribnico in zanimivosti Kočevja, kjer bo tudi kosilo. Po kosilu gremo preko Kočevskega Roga na Bazo 20 in če bo čas, še na kopanje v Dolenjske Toplice. Cena izleta je 200 ND. Prijave sprejema trgovina do 20. aprila, zato pohitite. Odhod iz Kranja bo v ponedeljek 30. aprila ob 6. uri zjutraj izpred hotela »Creina«.

Če bomo dobili premalo prijav, izleta ne bo.

Francka Pajer

RECIKLIRANJE TOPIL ALI KAKO

ODPADNE SUROVINE

UVOD

Pojem recikliranja se navezuje (po poreklu in pomenu) na krožne tokove in procese. V industrializirani družbi pride do dejstva, da se mnogi ostanki in odpadki proizvodnje izločijo iz krožnih tokov. V kolikor se ne predeljujejo, se kopičijo in predstavljajo za naravo škodljiv in »neprebavljiv« odpad. Tu se začneja recikliranje, njegova naloga pa je, da se ti odpadki ponovno uporabijo v proizvodnem procesu.

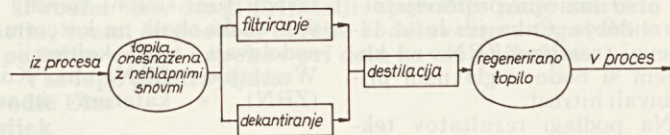
TEHNOLOŠKI POSTOPKI

Proces recikliranja se začne s izločanjem topil iz onesnaženega zraka, oziroma zbiranjem tekočih topil, ki so onesnažena z drugimi organskimi snovmi ali topili. Tako zbrana topila morajo biti prečiščena, da bi se omogočila njihova ponovna uporaba. Na

Recikliranje, oziroma ponovna uporaba odpadnih topil, ima danes poseben pomen pri zaščiti človekovega okolja ter surovinske in energetske krize, kakor tudi zaradi stalnega naraščanja cen topil. Tudi Sava Kranj prispeva k reševanju problema onesnaževanja okolja, tako pri gumenih, kakor tudi pri ostalih organskih odpadkih. Informacija, ki smo jo pripravili v tem sestavku, govori o odpadnih topilih, oziroma o možnostih njihove ponovne pridobitve v okviru zaščite človekovega okolja.

shemi 1 so podane alternativne možnosti postopkov recikliranja.

Izbira primerne postopka je odvisna predvsem od načina, na kateri se topila izgubljajo iz proizvodnega procesa, vrste topil in zahtevane čistosti regeneriranega topila.

shema 2

B. ČIŠČENJE ZRAKA, ONESNAŽENEGA S TOPILI

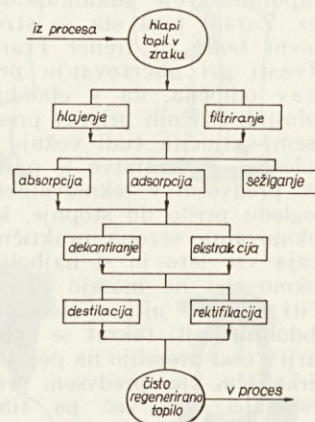
Topila, ki se uporabljajo kot komponente lakov, barv, lepil in raznih premazov, pri sušenju odporevajo in jih s pomočjo odgovarjajočega sistema ventilacije izpuščajo v zrak.

Koncentracija odparjenih topil v zraku največkrat presega dovoljeno količino, ki jo predpisujejo zakoni in pravilniki o varstvu okolja. Za čiščenje zraka sta znani dve metodi:

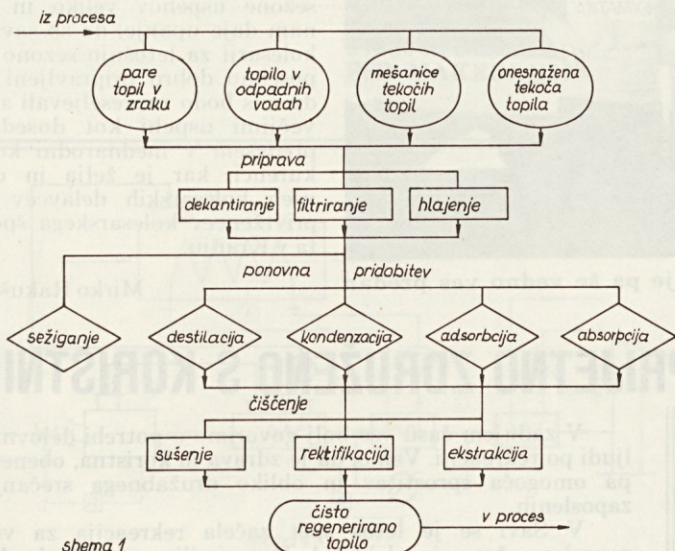
- reciklacija topil
- sežiganje topil

Izbira odgovarjajočega postopka za reciklacijo topil je odvisna od vrste topil, koncentracije ter količine in stalnosti emisije. V večini primerov je reciklacija najbolj ekonomičen postopek, posebej, če upoštevamo, da se cene topil nenehno višajo. Postopek je opravičen, če so koncentracije topil v zraku zadostne. Sprejemljiva spodnja meja znaša 4–5 gr/kub. m. Ekonomičnost postopka je odvisna tudi od

izbire tehnologije, s katero ponovno pridobivamo (regeneriramo) topilo. Na shemi 3 so podane alternativne možnosti izbire najugodnejše tehnologije.

shema 3

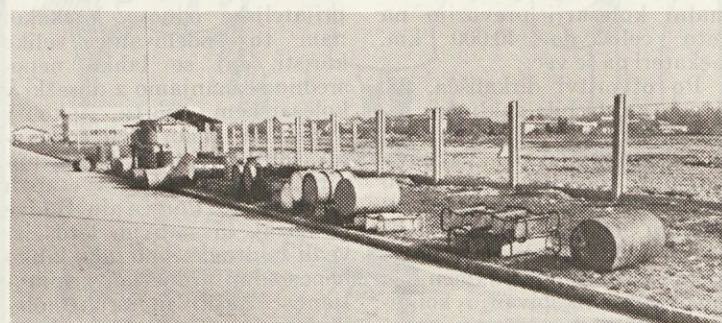
shema 1

A. RECIKLIRANJE TEKOČIH TOPIL

Topila se v veliki meri uporabljajo kot čistilno sredstvo v različnih gospodarskih panogah. V Savi v tozdu Umetno usnje se uporabljata aceton in White spirit za čiščenje posod, črpalk in strojev pri proizvodnji PVC past in PVC umetnega usnja. Za topila, ki so onesnažena z nehlapnimi snovmi, čiščenje ponavadi poteka po shemi 2. Na zahodnem trgu je ponudba čistilnih naprav za regeneracijo tekočih topil zelo velika. Na razpolago so destilatorji, kakor za saržno, tako tudi za kontinuirano destilacijo. Osnovna lastnost saržnih destilatorjev so manjša kapaciteta, enostavnejša kontrola procesa, dimenzije, ki so prilagojene manjšemu pro-

storu in nizka cena. Ena od pomanjkljivosti teh destilatorjev je nizka učinkovitost, ki se posebno kaže pri uparjanju raztopin z visoko vsebnostjo nehlapnih snovi. Problem se kaže tudi pri odstranjevanju uparjenega ostanka.

Pri kontinuirnih destilatorjih, katerih najsodobnejša izvedba deluje po principu tankoslojnega uparjanja, so prednosti predvsem večje kapacitete, kratek čas zadrževanja in višji odstotek regeneriranega topila. Uporablja se tudi za uparjanje visoko viskoznih snovi in snovi z nizko toplotno prevodnostjo. Cene takšnih naprav v primerjavi s prejšnjimi so relativno visoke.

V Savi je razmeroma veliko odpadnih surovin tudi v topilih

Reciklacija topil se po navadi začne s filtracijo ter hlajenjem izpuščenega zraka, ki je onesnažen s topili, absorpcijo topil na aktivnem oglju, desorpcijo z vodno paro, ter končno čiščenje z destilacijo. Dekantiranje in ekstrakcija sta navadno prisotna pri topilih, ki se delno mešajo z vodo. Alternativni postopek absorpciji na aktivnem oglju je absorpcija v vodi. Absorpcija v oglju je pogosto bolj učinkovita kot absorpcija v vodi, zahteva pa tudi reciku-

lacijo oglja. V primeru, ko je topilo reaktivno na aktivno oglje, ali če ima previsoko vrelišče da bi bilo dobro desorbirano, ima postopek prednosti v primerjavi z absorpcijo na aktivnem oglju.

Če izpušni zrak vsebuje mešanice dveh ali več topil, katere običajno ni možno na ekonomičen način reciklirati, se uporablja postopek termičnega ali katalitskega sežiganja topil. Osnovni princip

(Nadaljevanje na 17. strani)

KOLESARJI ZAKLJUČILI PRIPRAVLJALNO OBDOBJE

Savski kolesarji, ki so v letošnjem zimskem obdobju še posebno intenzivno trenirali, so pred koncem pripravljalnega obdobja. Čaka jih le še 14-dnevni trening v ZRN, na katerem si bodo v glavnem pridobivali hitrost.

Na podlagi rezultatov tekmovalnih, kakor tudi plana treninga, smo ugotovili, da so treningi v štiriletnem načrtovanem obdobju dobro zastavljeni, vendar pa se je pokazala napaka prav v pripravljalni dobi, ko so tekmovalci po koncu tekmovalne sezone delali predolge odmori brez kolesa. Posledica tega se je pokazala v vrhuncu tekmovalne sezone, ko so na najpomembnejših tekmovalnih tekmovalci ostajali brez moči in so jim bili potrebni odmori, da so zopet okrepili telesne moči in napolnili svoje »akumulatorje«. Zaradi tega sta se strokovni team in trener Franc Hvasti pri načrtovanju priprav odločila, da v obdobje splošnih fizičnih priprav predvsem vključita tudi vožnjo s kolesom. Kolesarstvo je namreč predvsem v tekmovalnem pogledu prišlo do stopnje, ko tekmovalna sezona praktično traja vse leto in si najboljši tekmovalci ne morejo privoščiti odmora niti v zimskem obdobju, kajti takrat se kolesarji s cest preselijo na pokrita dirkališča, kjer predvsem profesionalci, vse več pa tudi amaterji, nabirajo kilometre na 6-dnevnih dirkah parov ali pa na tekmovalnih v ciklokrosu. Zato naj nas ne čudi podatek, da najboljši profesionalni kolesarji prevozijo na leto celo do 40.000 km, nekateri pa še več.

Po otvoritvi dirkališča, 28. 10., ki naj bi bila zaključek sezone, smo s treningom na kolesu nadaljevali. Tako so najboljši kolesarji v novembru prevozili okoli 600 km, v decembru 900 km, v januarju pa okrog 1200 km, poleg splošnih priprav, ki so bile namenjene predvsem pridobivanju kondicije in moči ter jačanju nekaterih delov telesa, ki služijo na kolesu kot opora, to so predvsem trebušne in hrbtne mišice in pa mišice ramenskega sklepa. V ta namen so pod strokovnim vodstvom trenirali z utežmi.

Priljubljen obdobje bo zaključeno okrog 10. aprila, ko se bodo kolesarji vrnili iz ZRN, kjer bodo trenirali predvsem hitrost, saj se bodo udeležili nekaj kriterijskih dirk, trenirali pa bodo tudi pod strokovnim vodstvom na dirkališču.

Trening v ZRN in kondicijske priprave januarja v Visokih Tatrah sodita k že tradicionalnem sodelovanju in

izmenjavi med kolesarji iz ZRN, ČSSR in našega kluba. V okviru tega sodelovanja smo izvedli tudi skupni trening ob Jadranski obali, na katerem so sodelovali tudi kolesarji iz Westfalije (ZRN) in Kosice (ZRN), s katerimi imamo

Kolesarji naj bi do konca aprila imeli v nogah že od 8500 – 9000 km, kar je bistveno več kot lansko leto, ko smo imeli od 6000 do 7000 km, v celotnem letu naj bi napravili 25 do 28000 km. Poleg tega pa so v času splošnih fizičnih priprav

Vlado Marn med vožnjo

Jože Valenčič ne »dirka« več, je pa še vedno ves predan kolesarskemu športu

prijateljske odnose. Vsekakor nam to sodelovanje veliko koristi, saj se lahko neposredno seznanjamo z dosežki v kolesarskem športu, tako v »vzhodni« kakor tudi »zahodni« šoli. Na 14-dnevnih skupnih pripravah, ki so v etapah potekale od Poreča do Budve in nazaj, in smo jih letos izvedli že drugič, smo tako lahko neposredno primerjali pripravljene naših in tujih kolesarjev in ugotavljali rezultate letošnjega pripravljalnega obdobja. Prišli smo do zaključka, da smo letos lažje zdržali trening kot lansko leto in da je bila odločitev trenerja Hvastija vsekakor na mestu.

Trener Hvasti je letni trening razdelil v 4 osnovna obdobja:

- čas splošnih fizičnih priprav od 1. novembra do 1. marca
- predtekmovalno obdobje od 1. marca do 1. maja
- tekmovalno obdobje od maja do konca septembra
- potekmovalno obdobje, oktober in november

3x tedensko vadili z utežmi, 1x tedensko trenirali v naravi: smučarski tek, hoja ipd. Za primerjavo; najboljši kolesarji so v mesecu januarju prekolesarili 1200 km, na smučeh pretekli 450 km in 15 ur vadili z utežmi ter peš prehodili še okrog 120 km. To bi v urah naneslo okrog 120 ur ali povprečno 4 ure na dan. Kljub temu, da so tekmovalni uspehi oz. forma kolesarjev načrtovani šele od maja naprej in so tako obsežne priprave na tekmovalnih pustile sledove utrujenosti, so naši kolesarji dosegli že nekaj lepih uvrstitev, če se spomnimo samo državnega prvenstva v ciklokrosu, kjer smo dobili s Kurentom in Marnom državna prvaka, tako v konkurenci starejših kot mlajših mladincev, poleg tega pa še zmagi Cudermana in Kurenta na ciklokrosu v Novem mestu, zmaga Pečnika na dirki »Za pokal Riviere«, zmaga Kurenta na otvoritvi sezone in nazadnje zmaga Ropreta na dirki na kronometru, v Zagrebu.

Vidimo, da je že na začetku sezone uspehov veliko in to nam daje upanje, da so savski kolesarji za letošnjo sezono še posebno dobro pripravljani in da nas bodo razveseljevali s še večjimi uspehi kot dosedaj, predvsem v mednarodni konkurenci, kar je želja in cilj vseh kolesarskih delavcev in privrženec kolesarskega športa v Kranju.

Mirko Rakus

PRIJETNO ZDRUŽENO S KORISTNIM

V zadnjem času vse bolj govorimo o potrebi delovnih ljudi po rekreaciji. Vemo, da je zdrava in koristna, obenem pa omogoča sprostitve in obliko družabnega srečanja zaposlenih.

V Savi se je letos spet začela rekreacija za vse zaposlene žene in dekleta! Dogovorili smo se, da bo rekreacija ob petkih od 17. do 18. ure. Več dni pred pričetkom so bili razobešeni plakati, obveščale pa smo se tudi med seboj v ožjih krogih. Obveščenost je bila dobra. Kje torej tiči vzrok, da smo se od vseh zaposlenih žensk v Savi zbrale v telovadnici le tri? Priznati moram, da smo bile presenečene in smo začele iskati vzroke za tako »številno« udeležbo. Ali je to neprimerna ura, premalo obvestil, je morda slab koncept rekreacije (v glavnem le odbojka in premalo razgibalnih vaj)? Menim, da ti vzroki niso na odmet, vendar niso poglavitni. Bistveno je verjetno to, da žene še vedno ne razmišljajo o tem, da je rekreacija ob današnjem tempu življenja in vseh zahtevah, ki se jim zastavljajo tako na delovnem mestu kot doma, nujna potreba in ne »luksus«. Zato moramo ženske najprej navaditi na misel, da si lahko odtrgajo urico ali dve zase in to za aktivni počitek.

Zakaj pravzaprav ta razmišljanja?

Predvsem zato, ker menim, da se v prihodnje tako slab obisk telovadnice ne bi smel ponoviti. V ta prizadevanja se mora bolj tvorno vključiti tudi organizator rekreacije (pripraviti bolj ustrezen program rekreacije), predvsem pa naj o tem razmislijo vse Savčanke. Rekreacija je namreč namenjena njim, njihovu zdravju in boljši delovni sposobnosti.

S. K.

PISALI SO NAM

»Trenutno služim kadrovski rok v Kruševcu. Pošiljam tovariške pozdrave sodelavcem v tozdu TAP na radialni potniški konfekciji.«

Tako piše na razglednici, ki nam jo je poslal
NUSRETA ZEKOVIČ
V. P. 2270/4A
37002 KRUSHEVAC

Iz Zadra se nam oglašja Vlastimir Marjanovič. Pišete mu lahko na naslov:

V. P. 4913/2
57002 ZADAR

Lep pozdrav vsem Savčanom pošilja Leon Kern iz
V. P. 1616/20
71002 SARAJEVO

»Že nekaj časa ne dobim v roke savskega glasila. Ne vem, kje se je zataknilo,« pravi na razglednici **MIRAN BOŽIČ**, ki služi vojaški rok v

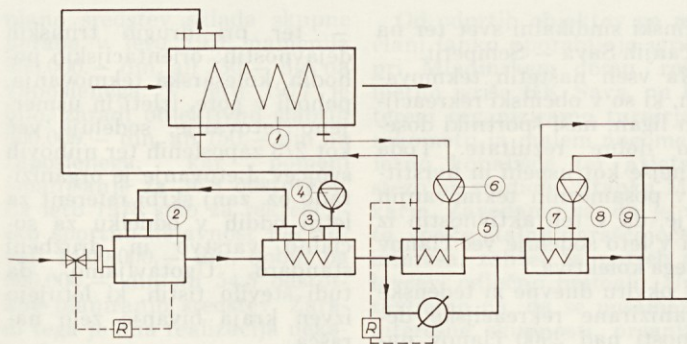
V. P. 1098/20B
25230 BOVEC

Tovariško pozdravlja vse Savčane in prosi, da bi redno prejemal glasilo

VUKICA KRGOVIČ
V. P. 2553/4
75002 TUZLA

JANEZ LUKANČIČ se oglašja iz Kičeva, pozdravlja vse sodelavce v Savi. Pišete mu lahko na naslov:

Janez Lukančič
V. P. 2513/5
97250 KIČEVO
S. R. MAKEDONIJA

shema 4

1. sušenje
2. sežiganje
3. predgretje onesnaženega zraka
4. ventilator za onesnaženi zrak
5. predgretje ogrevalnega olja
6. črpalka za ogrevalno olje
7. predgretje tople vode
8. črpalka za toplo vodo
9. čist zrak

(Nadaljevanje s 15. strani)

tega postopka je v spreobračanju organskih topil, oziroma njihovih hlapov z oksidacijo v netoksičen ogljikov dioksid in vodno paro. Pri katalitskem postopku sežiganje poteka pri temperaturah med 350 in 450 stopinj Celzija s pomočjo katalizatorja, medtem ko se pri termičnem postopku te temperature gibljejo med 600 in 1100 stopinj Celzija. Izbira postopka (termični ali katalitski) za posamičen primer je odvisna od tehnične in ekonomske plati: koncentracije topil, možne prisotnosti stru-

pov za katalizator, delovnih ur v letu ter maksimalne možnosti recirkulacije toplote; Rentabilnost tega postopka se lahko zviša z vračanjem sproščene toplote, oziroma z njeno porabo v proizvodnem procesu. Ta pride v poštev za predgrevanje onesnaženega zraka pred vhom v gorilec, za ogrevanje grelnega medija (oljevoda), prostorov itd.

Na shemi 4 je podan postopek sežiganja izpušnih plinov ter poraba sproščene toplote v sistemu (postopek firme Kleinewefers).

Ljubica Kraljevič-Trobec

Iz Osjeka pa se je oglasila bivša sodelavka Elza Brodič s pismom naslednje vsebine:

»V začetku tega leta sem po pošti prejela lično potovalko. Ker pa sem bila težko bolna in dolgo v bolnišnici, se do sedaj nisem utegnila zahvaliti. Globoko me je ganila pozornost in upam, da še vedno ni pozno za iskreno zahvalo.

Prosim vas, dragi prijatelji, sporočite mojo zahvalo za darilo, vsem, še posebej bivšim sodelavcem v trgovski mreži pa želim veliko uspehov pri delu in vse najboljše.

Vse lepo pozdravljam.

Brodič Elza
Osijek

GOSPODARSKI STRIP (TIZ)

Emilia PAULIHA

OBČNI ZBOR ŠPORTNEGA DRUŠTVA GUMAR

30. marca 1979 je bil drugi občni zbor športnega društva Gumar, ki v Savi združuje vse športne in rekreativne dejavnosti. Iz poročila dosedanjega predsednika, tovariša Vuleta Cicmila, povzemamo:

Dve leti je minilo od ustanovitve DRŠ GUMAR. Čas, ki v življenju nekega društva, organizacije ali družbe ne pomeni veliko, hkrati pa obvezuje, da športnikom in članom DO posreduje nekaj podatkov, ugotovitev in rezultatov, ki smo jih v tem obdobju dosegli...

Sodobna spoznanja v življenju in delu človeka postavljajo v ospredje nujno potrebo po stalni telesno-kulturni aktivnosti. V naši samoupravni socialistični družbi povzemajo neposredno skrb za ustvarjanje pogojev in možnosti delovnih ljudi in občani, katerih ustavna pravica in dolžnost je, da s telesno-kulturnimi dejavnostmi ohranjajo in razvijajo svoje telesne in umske sposobnosti. Pomembno vlogo pri opredeljevanju položaja in vloge, razvijanju samoupravnih odnosov in usmerjanju nadaljnjega razvoja telesno-kulturne dejavnosti imajo družbenopolitične organizacije: ZK, SZ, ZSMS, sindikat in druge organizacije.

Citiram: »Telesna kultura mora biti enakovreden sestavni del našega družbenega življenja, kar lahko pomembno prispeva k zdravju, delovnim in obrambnim sposobnostim, vzgoji, patriotizmu, bratstvu in enotnosti, internacionalizmu, smotrni uporabi prostega časa, osebnemu zadovoljstvu in k oblikovanju celovite človekove sposobnosti. Vsi odgovorni družbeni dejavniki morajo nenehno in vse hitreje ustvarjati možnosti, da bo telesna kultura postopoma postajala sestavni del življenja vseh prebivalcev v naši republiki. Doseganje tega cilja — množičnosti — je na področju samoupravne organizirane telesne kulture tudi temeljno merilo za ugotavljanje učinkovitosti prizadevanj na tem področju. Z množičnostjo označujemo obseg prebivalstva, vključenega v redno telesno-kulturno dejavnost. Naš dolgoročni cilj na tem področju je, da bi bili vključeni vsi. Seveda je nujno dinamično gledati, in sicer tako, da se temu cilju približujemo postopoma. Tako pojmovanje množičnosti je temeljno in najpomembnejše merilo za oceno uresničevanja ciljev telesne kulture.«

Sava Kranj, industrija gumijevih in kemičnih izdelkov, najstarejše gumarsko podjetje Jugoslavije, je danes velikan jugoslovanske gumarske industrije. V njenem sestavu poslujejo tovarne locirane v Kra-

nju, Ljubljani, Nišu in Rumi, skupaj 6500 zaposlenimi. V kratkem pregledu vas želim informirati o športni rekreaciji.

DO Sava Kranj zaposluje 4270 delavcev, med katerimi je 1400 žensk, ali 33 odstotkov, od tega jih je okoli 70 odstotkov zaposlenih na proizvodnih delovnih mestih. Naša DO ima specifično delo, ki je zelo zahtevno in naporno. Z analizo delovnih mest je ugotovljeno, da je za večino del in opravil značilna statična obremenitev velike intenzivnosti. Značilni za delo v gumarski industriji so tudi težki mikroklimatski pogoji, neprirodna drža in enolični gibi telesa. Da bi vsaj delno omilili posledice teh težkih pogojev, si že nekaj let prizadevamo, da bi našim delavcem omogočili organizirano rekreacijo. Zavedamo se, da je samo zdrav in sposoben človek lahko kos obremenitvam v današnjem načinu življenja in dela.

Veliko sredstev in truda vlagamo prav v razvoj športne rekreacije. Športna rekreacija v Savi Kranj se je razvijala vzporedno z razvojem DO in lahko rečemo, da smo prešli nekaj faz razvoja. V prvi fazi je bila sindikalna organizacija tista, ki je zastavila načrte za rekreacijo delavcev. Amaterski delavci so v tem obdobju postavili temelje. Zaradi vse večjega obsega dela smo v letu 1972 zaposlili poklicnega organizatorja športne rekreacije ter organizirali strokovno službo. Tako je v drugi fazi profesionalni organizator rekreacije postal nosilec planiranja, organiziranja, ter izvajanja vseh oblik športne rekreacije. Menim, da Sava Kranj sedaj spada v vrsto delovnih organizacij, kjer športno rekreacijo delavcev obravnavamo kot pomembno dejavnost, ki je ne izvajamo kot nekaj posebnega, kar bi služilo skupini posameznikov, ampak kot sestavni del socialne politike in družbenega standarda zaposlenih.

Društvo GUMAR je bilo ustanovljeno predvsem zato, da bi še bolj organizirano združili vse amaterske sile, brez katerih si v sedanjem trenutku, ko v naši DO še ne razpolagamo z vsem potrebnim profesionalnim kadrom, ne moremo zamisliti razvoja in napredka na področju športne rekreacije. Temeljna naloga društva je, da združuje člane DO, učence strokovnih in poklicnih šol, štipendiste DO, svojce članov našega kolektiva ter druge občane naše skupnosti, jih spodbuja in organizirano uvaja ter vodi v vse oblike rekreacijsko športne dejavnosti. Le-ta poteka v posameznih sekcijah po vnaprej izdelanih programih v občinskih

rekreacijskih ligah itd. Naše društvo sestavlja 15 športnih sekcij:

košarka, rokometa, nogometna, namiznoteniška, šahovska, kegljaška, strelska, planinska, plavalna, taborniška, balinarska, sekcija za karate in odbojko, smučarska in sekcija za nadvodno in podobno dejavnost.

V okviru občasne tekmovalne dejavnosti zastopajo člani društva našo DO na športnih srečanjih gumarjev Jugoslavije — gumijadi, petroboju — igrah petih slovenskih kolektivov: železarjev, kovinarjev, kemikov, steklarjev in gumarjev, na zimskih in drugih igrah, ki jih organizira

Da bi omogočili slehernemu članu kolektiva aktivno zimsko rekreacijo, smo organizirali v začetku vsakoletne zimske sezone nakup smučarske opreme po ugodnejših cenah, iz sredstev za rekreacijo pa regresirali nakup dnevnih kartza žičnice. Omeniti velja tudi smučarsko šolo Sava, ki že nekaj let zelo uspešno deluje. V letu 1978 se je začetnih in nadaljevalnih smučarskih tečajev udeležilo nad 160 delavcev in 220 otrok zaposlenih staršev, v letošnjem letu pa okrog 200 zaposlenih in približno 300 otrok naših delavcev. Spodbudne številke, ki kažejo, da smo prav zastavili in da je s takim delom treba nadaljevati.

V okviru naše male olimpijade Športnega meseca Save

Delovno predsedstvo — Vule Cicmil, Zofija Grozel in Marija Ileni in

občinski sindikalni svet ter na srečanjih Sava — Semperit.

Na vseh naštetih tekmovalnih, ki so v občinski rekreacijskih ligah, naši športniki dosegajo dobre rezultate. Toda važnejše kot uspehi in uvrstitve v posameznih tekmovalnih pa je, da v teh aktivnostih iz leta v leto sodeluje več članov našega kolektiva.

V okviru dnevne in tedenske organizirane rekreacijske dejavnosti nad 2900 članov našega kolektiva uporablja brezplačne karte za plavanje v zimskem in letnem bazenu. Skoraj enak razmah smo dosegli na področju zimskih športno-rekreativnih aktivnosti, tako da se iz leta v leto skokovito povečuje število smučarjev, v zadnjem letu predvsem v smučarskih tekih, sankanju in drsanju.

Podatki od leta 1974 naprej nudijo pregled naraščanja:

— ter pri drugih trimskih dejavnostih: orientacijskih pohodih, kolesarska tekmovalna, pohodi v gore, izleti in usmerjeno letovanje, sodeluje več kot 2/3 zaposlenih ter njihovih svojcev. Letovanje je organizirano oz. zanj skrbi referent za letni oddih v oddelku za socialno varstvo in družbeni standard. Ugotavljamo, da tudi število tistih, ki letujejo izven kraja bivanja zelo narašča.

PODATKI O LETOVANJU V ZADNJIH ŠTIRIH LETIH

leto	število letujočih	INDEKS
1975	1107	100
1976	1510	136
1977	1972	161
1978	2341	911

Zaradi majhnega števila lastnih počitniških zmogljivosti in zaradi lokacijske razdrobljenosti aktivnega počitka na dopustu ni moč organizirati, čeprav kar 87,5 odstotkov delavcev — to so pokazali rezultati ankete, ki smo jo izvedli — želi aktivno in organizirano preživeti svoj oddih. Prav zaradi tega naš poklicni rekreator ne more dopustnikom nuditi kaj več kot nasvet.

leto	skupno število zaposlenih	štev. udelež. smučanja	%	INDEKS
1974	3294	285	8,65	100
1975	3570	370	10,36	120,13
1976	3794	440	11,60	134,15
1977	3968	520	13,10	151,60
1978	4150	670	16,14	178,15
1979	še ni podatkov			

Vendar pa je bila v letu 1978 predvidena uvedba programiranih zdravstveno preventivnih odmorov za skupino delavcev, ki so bili pri svojem delu daljšo dobo izpostavljeni večjim fizičnim in psihičnim obremenitvam, zaradi katerih je prišlo do delne ali splošne telesne oslabelosti, in ker sami centra za rekreacijo nimamo, smo te delavce nameravali poslati v športno rekreacijski center Plava laguna v Poreču. Do realizacije ni prišlo zaradi zasedenosti Plave lagune. Po besedah referenta za letovanje, tov. Plahute, pa bomo planirano pošiljanje teh delavcev v letošnjem letu vendarle realizirali. Za rekreativno športno dejavnost je naša DO v okviru

sredstev in veliko prostovoljnega dela. Kot je nesporno, da te objekte nujno potrebujemo, ni dvoma, da je realizacija ena prvih in osnovnih nalog bodočega vodstva izvršnega odbora

za rekreacijo in šport. društva Gumar. Trenutno smo za rekreativno vadbene namene članom našega kolektiva preskrbeli tele pokrite objekte:

vrsta objekta	število ur tedensko	aktivnost
telovadnica	5	odbojka
telovadnica	4	košarka
telovadnica	2	splošna vadba
telovadnica	2	splošna vadba
		moški
telovadnica	4	namizni tenis
pokriti bazen	2	plavanje
kegljišče	6	kegljanje
strelišče	6	streljanje

številni udeleženci so v poročilih, razpravah in s sklepi začrtali nove poti Društvu za šport in rekreacijo.

plana sredstev sklada skupne porabe v letu 1976 namenila 950.000.— din, ali 230.— din na zaposlenega. V letu 1977 je bilo, zaradi objektivno slabših 600.000.— din, ali 150.— din na zaposlenega, kar pomeni zmanjšanje za 36,8 odstotkov. Za leto 1978 smo za rekreacijsko športno dejavnost načrtovali 1.000.000.— din, dobili pa 600.000.— din ali 54,5 odstotkov planiranih sredstev. Zaradi tega je bila realizacija nekaterih programov v preteklem letu otežena oz. smo nekatere programe — mikro pavze ipd. — opustili ter izvajali prilagojene programe. Uspelo nam je, ob polnem razumevanju in podpori vodstva in članov kolektiva, dobiti prve lastne objekte: igrišče za odbojko in košarko ter balinišče in prostor za namizni tenis pri Mladinskem domu. To je bil prvi korak izboljšanja pogojev za športno rekreacijo delavcev v dnevnem in tedenskem prostem času. Naročili in izdelali smo idejni projekt bodočega rekreacijsko športnega centra naše DO, ki naj bi bil realiziran v naslednjem desetletju: pokriti bazen, pokrita dvorana 36 x 24 m, pokrito kegljišče, balinišče, zunanja igrišča, krajša atletska steza itd. Projekt je dosti ambiciozen, njegova uresničitev pa zahteva stalno angažiranost, mnogo

Od odprtih objektov pa naši člani lahko uporabljajo igrišče pri Mladinskem domu, rokometno igrišče RK Sava, na katerem organiziramo turnirje v rokometu in malem nogometu, letno kopališče ter atletske steze na stadionu Stanka Mlakarja. Zavedamo se, da je vse to, spričo stalno naraščajočega interesa, zahtev in potreb delavcev, odločno premalo. Ugotavljamo pa, da se posamezne interesne skupnosti, organizacije in društva zapirajo vase, si lastijo objekte, zgrajene z družbenimi sredstvi, uporabljajo le-te skoraj v celoti za športno tekmovalne namene in tako zavirajo, če že ne povsem onemogočajo, vadbene rekreativne dejavnosti. Zato se moramo odločiti in začeti realizirati sprejeti načrt po dogovorjenem prioriteten vrstnem redu. Ko so nam zdaj vse naštete ugotovitve, dejstva in problematika društva znana, predlagam da sprejmemo naslednje sklepe:

1. Spričo stalno naraščajočega interesa in potreb delavcev naše DO po rekreativno vadbene in rekreativno športni dejavnosti je nujno potrebno zaposliti še enega strokovnega delavca za to področje,
2. Še bolj tesno in poglobljeno moramo sodelovati s krajevno skupnostjo Stražišče in še posebej s športnim dru-

štvom Sava, da bi čimbolj smotno in odgovorno uporabljali pokrite in odprte objekte tega društva za rekreativno vadbene in športno rekreativne ter športno tekmovalne namene.

3. Čimbolj tesno moramo sodelovati z Zvezo telesno kulturnih organizacij in Telesno kulturo skupnostjo, da bi dosegli popolno odprtost obstoječih telesno-kulturnih objektov in športnih naprav, zgrajenih z družbenimi sredstvi za vse uporabnike pod enakimi, dogovorjenimi pogoji;

4. V okviru občine ali vsaj večjih DO v naši občini bi se morali dogovoriti za enotne programe in združevanje sredstev za oddih in rekreacijo zaposlenih in njihovih družin.

Nato je podal svoje poročilo tudi tov. Janez Gorjanc, poklicni rekreator. Poročal je o športno-rekreativnih akcijah, ki potekajo prav zdaj, o problemih, ki se pri tem pojavljajo in pa o številih še neizkoriščenih možnostih za vključitev večjega števila Savčanov.

Kratko programsko usmeritev društva Gumar je podal tov. Slobodan Dinič:

V preteklem obdobju je društvo GUMAR doseglo zavidno raven organiziranosti in aktivnosti svoji osnovni nalogi: organiziranega vodenja najraz-

ličnejših oblik športno-rekreativne dejavnosti naših delavcev. To ugotovitev nam potrjuje poročilo in program dela vseh sekcij za prihodnje mandatno obdobje.

Prizadevanja, ki so privedla do doseženih rezultatov, je treba, po mnenju velikega števila Savčanov, razširjati med vse zaposlene in omogočiti slehernemu članu naše delovne organizacije, da tudi na ta način razpolaga z rezultati svojega dela.

Člani društva GUMAR bodo na tem področju imeli široke možnosti za svoje delovanje.

Že dalj časa v Savi poskušamo uvesti aktivne odmore med delovnim časom, vendar nam to še ni uspelo. Za uvedbo tovrstne aktivnosti bodo morali bolj strokovno in zavzeto analizirati tako člani društva kot tudi obratni zdravniki in vsi strokovni sodelavci. In ne nazadnje, pomembno področje bo povezovanje navzven z drugimi društvi, krajevnimi skupnostmi in drugimi delovnimi organizacijami. To povezovanje ima poleg športnega tudi družbenopolitični značaj in zasluži vso pozornost pri delu vseh članov društva.

Izvoljen je bil nov izvršni odbor, ki ga sestavljajo:

1. Borič Jurij
2. Cicmil Vule
3. Cufer Milan
4. Dinič Slobodan
5. Dežman Brane
6. Gorjanc Janez
7. Grčić Tomislav
8. Grozl Zofija
9. Gazvoda Vid
10. Golob Ferdo
11. Horvat Anton
12. Korenjak Tone
13. Kompare Janez
14. Mitrovič Vojo
15. Markelj Stane
16. Sushy Leo
17. Pečjak Brane
18. Štempihar Marjan
19. Toplak Neško
20. Valenčič Andrej
21. Zorman Anton
22. Marn Vlado

Ob koncu so podelili tudi 25 nagrad in priznanj.

OBISKALI SO NAS

V okviru delovnega obiska v Jugoslaviji, je v petek, 6. aprila, delovno organizacijo obiskala devetčlanska delegacija Ljudske republike Kitajske. Gostje kemijski, gumarski in tehnični strokovnjaki, so si z velikim zanimanjem ogledali našo tovarno. Na sprejemu, ki ga je pripravil direktor SOZD Sava, tovariš Filip Majcen, so poudarili, da so zelo zadovoljni, da se lahko pobliže seznanijo s kranjsko Savo, saj so o nje-

nih uspehih slišali že pred obiskom pri nas. Dejali so, da cenijo bogate izkušnje naše delovne organizacije in izrazili željo, da bi se med obiskom tudi oni seznanili z njimi. V razgovorih, v katerih je sodelovalo vodstvo in vodilni strokovnjaki naše delovne organizacije, so goste predvsem zanimala vprašanja tehnologije, opremljenosti, obseg proizvodnje, proizvodni asortiman pa tudi način proizvodnje.

KULTURNI DOM

Bilo je pred mnogimi leti. Bila sem še čisto majhna. Očka in mamica sta me peljala v dom Svobode. Gledali smo igrico Sneljčica in sedem škratov, v kateri je nastopila tudi moja sestra. Spominjam se, da je bila dvorana nabito polna malčkov in njihovih staršev. Še nekaj jih je ostalo zunaj, ker niso dobili vstopnic. Potem sem šla še enkrat z očetom v kino Svoboda gledat film. Spominjam se, da je pevski zbor Svobode zapel lepe partizanske pesmi. Toda to spada v preteklost. Kajti že dolga leta dom Svobode ni več dom kulture, ni več zbirališče mladih in starih, pač pa prazen, prepuščen propadanju. Stoji res tam, kjer je stal, toda kot strašilo iz kakšne grozljivke. Zakaj tako?

MOJA DOMOVINA

(razmišljanje)

Domovina! Kaj je to? Gozdovi, reke, polja? Tudi to je domovina. Nekdaj tlačanska je zdaj svobodna z naprednim vodstvom na čelu. Težko je bila pridobljena. Naši uporni partizani so jo branili do zadnje kaplje krvi, do zadnjega diha. Med vojno so ljudje stradali, danes pa imamo vsega preveč. Pogledaš naokrog in vidiš kruh v smetnjaku. Po svetu pa je toliko lačnih ljudi. Zakaj je tako? Denar dajemo, da gre lahko Armstrong na Luno, da proizvajajo po svetu atomske bombe in tega je toliko, da je en zvezek premalo. Zakaj ne bi tega denarja dali ljudem, ki stradajo. Moja domovina je lepa in mnogo ljudi nam jo zavida. Hitler si jo je hotel prilastiti, pa mu ni uspelo. Nikomur ne bo! Domovina je naša in bo naša tudi ostala! Delavci imajo sedaj boljše pogoje, kot so jih imeli včasih. Izšel je tudi zakon o združenem delu, v katerem piše, kako in s kakšnim delom bi delavci dosegli najboljše uspehe.

Irma Hafnar, 7. c
OŠ Lucijan Seljak

ZAHVALA

Vsem delovnim tovarišem tozda Energetika se za darilo najlepše zahvalujem.
Golobova

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sodelavcem Nabavne službe, prijateljem in znancem v obratu IV. za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti moje mame.

Vili Lužan

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirnajstrednežno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk TK Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72) z dne 27. marca 1973.

